ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΓ'.

ΤΕΥΧΟΣ 274—276

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1923

ΙΑΝΟΥΑΡ., ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1924

ΣΥΡΔΡΟΜΗ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 20

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡ. 40

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡ. 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν, ὑπὸ Σπ. Δε Βιάζη (τέλος).
Βύρων Ἑλλάς, ὑπὸ Μαρ. Γιαννοπούλου.
Ἀντίλαλοι.
Δημοσιά, ὑπὸ Κλ. Μαλάμου.
Θεατρικὸν Λεξικόν, ὑπὸ Κ.
Χρονικά.
Τὸ Ἀριστεῖον Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν ὑπὸ Στ. Ἀγκάθη.
Σημειώσεις ὑπὸ Δάφνιδος.
Ἡ Ἑκατονταετηρὶς τοῦ Βύρωνος.
Σκέψεις, ὑπὸ Ρωμπ. Ταγκόρ.
Καλλιτεχνικαὶ Ἐκθέσεις, ὑπὸ Κ.
Γράμματα καὶ Τέχναι.
Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν «Πινακοθήκην».

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τάμμα, ὑπὸ Δ. Κόλλια-Κράτη.
Ἀνάπαυσις » » »

ΑΘΗΝΑΙ

Ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α

Μὲ τὸ παρὸν τεῦχος, συμπληροῦται τὸ 23ον ἔτος τῆς «Πινακοθήκης». Αἱ δυσχέρειαι περὶ τὴν ἔκδοσιν, ἕνεκα τυπογραφικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ἀπροθυμίας συνδρομητῶν τινῶν, ἐπέφερον καθυστέρησιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ φύλλου. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους ἡ «Πινακοθήκη» προσαρμοζομένη πρὸς τὰς προκυψάσας νέας ἐκδοτικὰς συνθήκας, θὰ ἀνακαινισθῇ, μεταρρυθμιζομένη ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τῆς ὕλης καὶ πυκνοῦσα αὐτήν.

Παρακαλοῦνται οἱ κ.κ. συνδρομηταὶ ὅπως ἐξοφλήσωσι τὰς καθυστερουμένας συνδρομάς, ἅμα τῇ λήψει τοῦ παρόντος τεύχους, ἀποστέλλοντες αὐτὰς πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις διεύθυνσιν. Ἡ καθυστέρησις ἀφ' ἑνὸς δυσχεραίνει τὴν ἀνελλιπῆ ἔκδοσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἀναγκάσῃ ἡμᾶς νὰ μὴ ἀποστείλωμεν εἰς αὐτοὺς ἐφεξῆς τὸ φύλλον.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
LUX

Γωνία ὁδοῦ Ἱπποκράτους καὶ Ἀκαδημίας

Καλλιτεχνικαὶ ταινίαι.— Θίασος Ποικιλιῶν μὲ διαφόρους ἀτραξιόν.- Ορχήστρα ἐκ καθηγητῶν τοῦ Ὠδείου.—Κυριακὴν καὶ Πέμπτην ἀπογευματιναὶ μὲ ἠλαττωμένας τιμάς.

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
Μέχρι δραχμῶν 25.000
4 1)2 ο)ο ἐπὶ τόκῳ 4 1)2 ο)ο
ἀπηλλαγμένον παντὸς φόρου
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
ἐν γένει ἐπὶ τόκῳ 4 ο)ο, 5 ο)ο, 6 ο)ο

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Προκήρυξις προχείρου συναγωνισμοῦ

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηνῶν διακηρύττει ὅτι, τὴν 20 Μαρτίου ἐ. ἔ., ἡμέραν Πέμπτην, ἐνεργηθήσεται πρόχειρος συναγωνισμός, διὰ ἀνοικτῶν προσφορῶν, διὰ τὴν προμήθειαν 600 τόννων χυτοσιδηρῶν σωλήνων διὰ τὸ δίκτυον ὑδρεύσεως.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἑκάστην 10—12 π. μ. παρὰ τῷ Ὑδραυλικῷ Τμήματι τοῦ Δήμου. Ἐγγύησις δρ. 125.000.

Ὁ Δήμαρχος
Σ. Πάτσης

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Γνωστοποιεῖ ὅτι, τὴν 13 Μαρτίου ἐ. ἔ. ἐκτίθεται εἰς φανερὰν μειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἡ προμήθεια τῶν βιβλίων Διπλοτύπων εἰσπράξεως δημοτικοῦ φόρου καὶ λοιπῶν ἐντύπων τοῦ τμήματος τῶν Ἐμμέσων Φόρων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Μαρτίου 1924.

Ὁ Δήμαρχος
Σ. ΠΑΤΣΗΣ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν κατὰ τὴν 13ην Μαρτίου 1924, ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς Δημαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς ἡ κατασκευὴ βάθρου ἐκ φαιοῦ μαρμάρου πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Θησέως

Σχετικαὶ πληροφορίαι. Τμῆμα Ἀρχιτεκτονικόν.

Ὁ Δήμαρχος
(ὑπογρ.) **Σ. Πάτσης**

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝ ΙΩΝ

διακηρύττει ὅτι

Ἐκτίθεται εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν, ἐνεργηθησομένην ἐν τῷ Δημαρχείῳ Ἀθηνῶν τὴν 13ην Μαρτίου ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς Δημαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ καθαριότης καὶ τὸ κατάβρεγμα τοῦ χωρίου Ἀμαρουσίου διὰ τὸ ἔτος 1924 — 1925 συμφώνως μὲ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ τὴν συγγραφὴν ὑποχρεώσεων, ἐκτεθειμένων ἐν τῷ Δημαρχείῳ (Τμῆμα Ὁδοποιίας).

Ὁ Δήμαρχος
Σ. Πάτσης

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει ὅτι

Ἐκτίθεται εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν, ἐνεργηθησομένην ἐν τῷ Δημαρχείῳ Ἀθηνῶν τὴν 13 Μαρτίου ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11 — 12 π. μ. ἐνώπιον τῆς Δημαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς ἡ καθαριότης καὶ τὸ κατάβρεγμα τοῦ Παλ. Φαλήρου διὰ τὸ ἔτος 1924—1925, συμφώνως μὲ τὸν προϋπολογισμὸν δαπάνης καὶ τὴν συγγραφὴν ὑποχρεώσεων, ἐν τῷ Δημαρχείῳ (Τμῆμα Ὁδοποιίας).

Ὁ Δήμαρχος
Σ. Πάτσης

Ο ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ*)

Τῷ 1828 ὁ Σολωμὸς μετέβη εἰς Κέρκυραν ὅπου συνεδέθη μὲ ἱερὰν φιλίαν μετὰ τοῦ ἐπιφανοῦς Μανιζάρου [1]) τοῦ ὁποίου ὁ γράψων ὑπῆρξε τελευταῖος μαθητής.

Ὁ Σολωμὸς καὶ Μάντζαρος ἦσαν ἀχώριστοι. Ὅταν ἐδίδασκεν ὁ Μάντζαρος τὰ μυστήρια τῆς θείας αὐτοῦ τέχνης, ὁ Σολωμὸς παρευρίσκετο πάντοτε μεταξὺ τῶν μαθητῶν. Ἐπανελάμβανε συχνάκις εἰς τὸν φίλον του: «Ὅσον περισσότερον ἐμβαθύνω εἰς τὴν τέχνην σου, τόσον περισσότερον ἐμπνέομαι εἰς τὴν ἰδικήν μου».

Ὁ Μάντζαρος ἐμελοποίησε τρὶς τὸν Ὕμνον. Ἀλλὰ νομίζομεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐν μεταφράσει τὰς κρίσεις τοῦ Γερμανοῦ δόκτορος Αἰμιλίου Bohn ὅστις ἐν τῇ περισπουδάστῳ αὐτοῦ μελέτῃ: Die Nationalhymnender europaïchen Völker, γράφει διὰ τὸν ἡμέτερον Ὕμνον: «Ἡ Ἑλλὰς ἔχει τὸν μακρότερον (längste) ἐθνικὸν Ὕμνον τοῦ κόσμου. Σύγκειται οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον, ἀπὸ 158 τετραστίχους στροφάς. Ὁ ποιητὴς Σολωμὸς ὑμνεῖ τοὺς πρώτους ἡρωϊσμοὺς τῶν ἑλληνικῶν φιλελευθέρων στρατοπέδων, τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτζᾶς, τὴν παρὰ τὴν Κόρινθον μάχην, τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου, τὰ πρῶτα βήματα τοῦ κατὰ θάλασσαν ἀγῶνος καὶ τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου. . . . . Ἐμελοποιήθη τῷ 1844. Ὁ μελοποιὸς Νικόλαος Μάντζαρος ἐσπούδασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐκεῖ εἰργάσθη εὐδοκίμως ἐπὶ μακρόν. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ ἰδιορρυθμία τῆς μουσικῆς του. Ὁ ὕμνος πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν ἔχει καθαρὰν ἰταλικὴν μουσικήν. Μετὰ δυσκολίας θὰ ἀνεύρισκέ τις εἰς αὐτὸν ἑλληνικούς τινας χαρακτῆρας. Φαίνεται ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα κατ' ἀρχὰς προσέβλεπον μετά τινος δυσπιστίας εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ Ὕμνου. Χάριν προνοίας ἀπεστάλη τῇ προτροπῇ τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος εἰς Βαυαρίαν καὶ προεκλήθη γνωμοδότησις περὶ τῆς μουσικῆς αὐτοῦ ἀξίας.

«Ἐπειδὴ αὕτη οὐδόλως ἦτο δυσμενής, ἀνεγνωρίσθη ὁ Ὕμνος ὡς ἐπίσημος....»

Παρατηροῦμεν: Βεβαίως ὡς Ὕμνος εἶναι μακρός, ἀλλ' ὁ ποιητὴς δὲν τὸν ἔγραψε διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐθνικὸς Ὕμνος.

Ὡς ὑμνῳδὸς τῆς ἐλευθερίας, ἥτις ἐξελθοῦσα ἀπὸ τὰ ὀστᾶ τῶν ἀρχαίων ἐθαυματούργει, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὴν φαντασίαν αὐτοῦ ἐλευθέραν καὶ νὰ μὴ τὴν περιορίσῃ. Ἂν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν εἶνε μονότονος ἡ στιχουργία, ἡ μουσικὴ ὅμως δὲν εἶνε, διότι εἶνε ποικίλη ἡ μελῳδία. Ἄλλως τε οὐδὲν ἔργον τέλειον ὡς λέγει ὁ Ὁράτιος: Quandoque bonus dormitat Homerus.

Ὁ Ὕμνος δὲν ἐμελοποιήθη τῷ 1844. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀφιέρωσεν ὁ Μάντζαρος εἰς τὸν Ὄθωνα τὴν δευτέραν αὐτοῦ μελοποίησιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀρχίσῃ ὅταν ὁ Σολωμὸς εἶχε μεταβῇ εἰς Κέρκυραν καὶ ὁ Μάντζαρος εἶχε τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ Ὕμνος ἔπρεπε νὰ ἔχῃ καὶ σπουδαιοτέραν μουσικήν. Ἠκούσαμεν τὸν Μάντζαρον λέγοντα ὅτι πολλάκις συνειργάζοντο αὐτὸς καὶ ὁ Σολωμὸς εἰς τὴν μελοποίησιν καὶ πρὸ τοῦ πιάνου κατὰ τὴν δοκιμὴν ἐν ἄκρῳ ἐνθουσιασμῷ δακρύοντες ἔψαλλον ἀμφότεροι.

Ὁ ἐν χρήσει Ἐθνικὸς Ὕμνος εἶναι τὸ πρῶτον μοτίβο τῆς πρώτης μελοποιήσεως; ὅλως λαϊκῆς ἣν εἶχεν ἀρχίσῃ ὁ Μάντζαρος πρὶν ἢ μεταβῇ ὁ Σολωμὸς εἰς τὴν Κέρκυραν. Ἡ μελοποίησις αὕ-

*) Τέλος.

1) Περὶ Μαντζάρου ὅρα Σπ. δὲ Βιάζη: Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος ἐν «Ἀπόλλωνι» Πειραιῶς τοῦ 1890 φυλλάδιον 61 - 62 καὶ ὁ Μάντζαρος εἰς «Παναθήναια» ἔτος Ε'. σελ. 126-136.

τη διαιρεῖται εἰς 24 μέρη, ὧν τὸ τελευταῖον εἶνε φοῦγκα ρεάλε. Τὸ ἐτόνισε διὰ χορούς, διὰ δύο ὑψιφώνους καὶ δύο βαθυφώνους τῇ συνοδείᾳ πιάνου. Ἡ μελοποίησις αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίνῳ τῷ 1873 τύποις Clayton and Co.

Ὅτε τῷ 1861 ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν παρεκάλεσε τὸν Μάντζαρον νὰ γράψῃ ἐμβατήριον διὰ τὸν στρατόν, ἐσκέφθη νὰ μελοποιήσῃ τόν ὕμνον, τὸ τρίτον, εἰς τόσα ἐμβατήρια marcies passi doppi. Τὰς στροφὰς ***Στὴν σκιὰ χεροπιασμένες*** (στ. 83—86) ἐμελοποίησε καὶ ἄλλας δύο φοράς, τὴν μίαν μὲ συνοδείαν πιάνου καὶ τὴν ἄλλην δι' ἄρπαν.

Ἂς μάθῃ λοιπὸν ὁ Bohn ὅτι εἰς τὸν Βασιλέα Ὄθωνα δὲν ἀφιερώθη ἡ μελοποίησις ἡ; τὸ πρῶτον μοτίβο εἶναι ὁ ἐθνικὸς Ὕμνος, ἀλλὰ ἡ δευτέρα μελοποίησις ἣν οἱ εἰδικοὶ παραβάλλουν πρὸς τὰ ἔξοχα μεγαλουργήματα τοῦ Ροσίνη, τοῦ Ayden, τοῦ Zingarelli. Λέγει ὁ Bohn ὅτι κατ' ἀρχὰς ὑπῆρξεν δυσπιστία ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς μελοποιήσεως.

Ἡ δυσπιστία αὕτη δὲν ὑπῆρχεν οὔτε ἐν Ἑπτανήσῳ, οὔτε ἐν τοῖς διανοουμένοις Ἕλλησι ἀλλ' εἰς τοὺς Βαυαρούς, οἵτινες εἶχον ἀμφιβολίαν διότι δὲν ἤλπιζον ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ εἶχε μέγαν μουσικοδιδάσκαλον. Διὸ ὁ Ὄθων ἔλυσε τὸ ζήτημα διὰ τῆς εὐνοϊκωτάτης Γερμανικῆς γνωμοδοτήσεως.

Τότε ἐδέχθη τὴν ἀφιέρωσιν καὶ ἀπένειμε τῷ μουσουργῷ τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος, τὸ ὁποῖον συνώδευσε δι' ἐπιστολῆς ἀξιοσημειώτου τῇ 7 Ἰουνίου τοῦ 1845. Ὁ μουσουργὸς ἀπήντησε μετὰ ἑπτὰ περίπου μῆνας, διότι ἡ ἀφιέρωσις φέρει ἡμερομηνίαν 6 Δεκεμβρίου 1844.

Τὸ μουσούργημα τοῦτο εἶναι ἀκόμη ἀνέκδοτον. Πρὸ ἐτῶν ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ εἶχε ψηφίσῃ δέκα χιλιάδας δραχμὸς πρὸς ἔκδοσιν τῆς μεγάλης ἐργασίας τοῦ Μαντζάρου, ἡ οἰκογένεια ἤρχισε τὴν τύπωσιν εἰς τὰ ἰταλικὰ καταστήματα τοῦ C. Venturini ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ Ρώμῃ, ἐτυπώθη δὲ καὶ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Ὕμνου, ὡς καὶ ἄλλα μουσουργήματα. Ἡ τύπωσις διεκόπη, διότι ἡ οἰκογένεια ἔλαβε μόνον 1200 δρ. Εὐχῆς ἔργον εἶναι ἡ Κυβέρνησις νὰ δώσῃ τὸ ὑπόλοιπον διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ δημοσίευσις τῶν μουσουργημάτων, καὶ ἄλλων ἔργων περὶ τῆς μουσικῆς τέχνης, τοῦ πρώτου Ἕλληνος μουσικοδιδασκάλου τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐν τῇ ἀναγεννήσει αὐτῆς ἔσχεν ὄχι μόνον ἐξόχους συγγραφεῖς, ἀλλὰ καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν ἀληθεῖς διδασκάλους.

Ἔλθωμεν ἤδη εἰς ἄλλο ζήτημα. Ὁ Bohn γράφων περὶ τοῦ Πορτογαλλικοῦ Ὕμνου λέγει: «....Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μουσικήν του δὲν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν πολλά· φέρει ἐμφανῶς τὸν χαρακτῆρα ἰταλικῶν μελοδραματικῶν ἀσμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δυνατὸν δὲ νὰ συνετελέσθη διὰ συνεισφορᾶς τούτων. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐνδιάμεσος φράσις τοῦ ὕμνου τούτου: Viva, Viva, Viva, o Rei, ἀντιστοιχεῖ νόταν πρός νόταν πρὸς ἐκείνην τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὕμνου, γεννᾷ τὴν ὑπόνοιαν μήπως ὁ Πορτογάλλος ἡγεμὼν καὶ ὁ Ἕλλην μουσικὸς ἤντλησαν ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς..»

Ἡ Πορτογαλλία εἶναι τὸ μόνον κράτος, τοῦ ὁποίου αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς συνέθεσε καὶ ἐμελοποίησε τὸν ὕμνον διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ διὰ τὸν λαόν του. Ὡς γνωστὸν ὁ Βασιλεὺς οὗτος εἶναι ὁ Δὸν Πέτρος αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας ὅστις ἐλθὼν εἰς Πορτογαλλίαν ἐκηρύχθη ἀντιβασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας καὶ τῷ 1821 Αὐτοκράτωρ.

Ὁ Ὕμνος οὗτος ἐδημοσιεύθη τῷ 1822 ὑπὸ τὸν τίτλον Hymus imperial constitucional composicao do Sepor D. Pedro

Ὁ Bohn ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν E. de Morires ἐν τῇ Revue (Ancienne Revue des Revues) νὰ μᾶς εἴπῃ ὅτι ὁ Μάντζαρος ἔλαβε τὴν ἔμπνευσιν ἴσως ἀπὸ τὸν Φλωρεντιανὸν μουσουργὸν Λούλλη. Εἰς τοιαύτας σοβαρὰς ἀποφάνσεις δὲν χωρεῖ τὸ ἴσως· χρειάζεται ναὶ ἢ ὄχι, νομίζομεν.

Εἰς τὸν Πορτογαλλικὸν ὕμνον μόνον μία φράσις ὁμοιάζει πολύ. Θὰ ἦτο πολὺ ἐπιπόλαιος ὁ νομίζων ὅτι ὁ Μάντζαρος ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ὕμνου θὰ παρέθετε μοτίβο ἀπὸ ξένον ὕμνον, ὅστις θὰ ἐπαιανίζετο πανταχοῦ ὡς ἐπίσημος, οὐδὲ πιστεύομεν ὅτι ἐν γνώσει ὁ Δὸν Πέτρος ἔχων τὴν ἰδέαν ὅτι ἦτο μουσουργὸς θὰ παρέθετε ἐν γνώσει ξένον μοτίβο προκειμένου περὶ ὕμνου ὅστις θὰ ἐγίνετο πάνδημος.

Ἡμεῖς ἀγνοοῦντες τὴν μουσικὴν πολυμάθειαν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Πορτογαλλίας, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ὁ Μάντζαρος ἦτο κάτοχος καὶ τῆς παλαιᾶς μουσικῆς. Καθήμενος εἰς τὸ πιάνο ἀνέκρουε τὰ βράδυα ἐκ μνήμης ὁλόκληρα κλασικὰ μελοδράματα. Οὐδὲ νομίζομεν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὅτι δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ: Les beaux esprits se rencontrent. Ἄλλως τε αἱ τοιαῦται ἁπλῶς συμπτώσεις δὲν σημαίνουν ἰδεοκλοπίαν. Ἡ μεγαλοφυΐα δὲν κλέπτει, ἀλλ' ἀποκτᾷ καὶ ἀπερισκέπτως ἐν τῇ ἐξάψει καὶ ἐξάρσει τῆς φαντασίας ἢ ἐν τῇ ρύμῃ τοῦ λόγου διαλάμπουσιν αἱ ἀναμνήσεις τῆς πανδημοσύνης αὐτῆς. Τοῦτο παρατηρεῖται εἰς μεγάλους συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνας.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ἀπεδεικνύετο εἰς ποῖον μουσουργὸν ἀνήκουν αἱ μπατοῦτες ἐκεῖναι ἢ ἂν ὑπῆρξεν ἁπλῆ σύμπτωσις τυχαία διὰ νὰ ἐμπνευσθοῦν ἀμφότεροι τὸ αὐτὸ μοτίβο.

ΣΠ. ΔΕ-ΒΙΑΖΗΣ

ΒΥΡΩΝ-ΕΛΛΑΣ

Γιὰ τὴν μνήμη τοῦ μεγάλου Φιλέλληνος.

Κάθεται μπροστὰ στὸ γραφεῖο του ὁ δοξαμένος ποιητὴς Βύρων. Συχνὰ σηκώνει τὸ κεφάλι ἀπὸ τὸ βιβλίο ποῦ διαβάζει, καὶ βυθίζονται τὰ χέρια στὰ πλούσια σγουρόμαλλά του, σὰν νἄθελε μὲ τὸ κίνημα ἐκεῖνο νὰ συγκεντρώσῃ καλύτερα τὴν προσοχή του σὲ κάποιο ἀντικείμενο, κοιτάζει ἄπληστα, διαπεραστικά, τόσο, ποὺ νομίζεις πὼς τὸ βλέμμα του θὰ ξεπερασῃ τὸ στρῶμα τοῦ τοίχου. Κάθε βράδυ ἐνῷ αὐτὸς μελετᾶ, στὸν ἀντικρυνὸ ἀπὸ αὐτὸν τοῖχο τοῦ δωματίου βλέπει ἀμυδρὰ ἕνα δραμα, μιὰ γυναῖκα ποὺ ἡ ζηλευτή ὁμορφιά της καὶ τὰ σπρογάλανο φόρεμα μὲ τὰ φαρδιὰ σὰν φτεροῦγες μανίκια τὴν μοιάζουν μὲ νεραΐδα παραμυθένια. Μὰ νεραΐδα δὲν ἦταν. Ἦταν ἡ Ἑλλάς ποὺ ἡ λαμπρὴ ὀπτασία της μὲ τὸ ἀχνό, τὸ σβυσμένο σχεδὸν χαμόγελο τριγυρίζει παντοῦ, ἐμπνέει συμπάθεια καὶ μαζεύει ἄπειρους θαυμαστάς.

Ἡ ὀπτασία μένει ἐκεῖ πέρα γιὰ ὥρα πολλὴ καὶ ὁ ξακουσμένος ποιητὴς νομίζει πὼς ἐχει κολλήσει τὴν καρδιά της στὴ δική του, πὼς τοῦ μεταδίδει χίλιες κουβέντες ποὺ κυλοῦν σ' ὅλη του τὴν ὕπαρξη καὶ τὸν κάνουν νὰ συγκινεῖται ὁλόκορμα. Κάθε βράδυ τοῦ παρουσιάζει κι' ἀπὸ μιὰ σελίδα τῆς ζωῆς της. Τοῦ ζωγραφίζει τὶς παλιές της δόξες, τοῦ λέει ποὺ ὅλοι τὴν θαύμαζαν καὶ τὴν σέβονται σ' ἄλλες ἐποχὲς μὰ κατόπιν, ποὺ δὲν μένει τίποτα στὸν κόσμο σταθερό, ἄλλαξεν ἡ θέση της. Καὶ τώρα πιὸ ζωντανὰ τοῦ παρουσιάζει τὰ βάσανά της. Τοῦ λέει ἀκόμα πὼς θὰ ξαναβασιλέψῃ πάλι, πὼς εἶναι γιὰ πολὺ στὰ χρόνια, μὰ θὰ μείνῃ ἀγέραστη παντοτεινά. Σὰν ἕνα φυτὸ σπάνιο, μοναδικό, ποὺ μαραίνονται τὰ λουλούδια του, μὰ ἡ ρίζα πάντα μένει, καὶ βγάζει νέαν ἄνθησιν ὡραιότερη. Ἔτσι κι' αὐτή, γερνοῦν τὰ παιδιά της, πεθαίνουν, ἀλλ' ἐκείνη θὰ ζῇ αἰώνια, γιὰ νὰ γεννήσῃ κι' ἄλλα παιδιὰ δυνατώτερα, ποὺ θὰ τὴν κάμουν ν' ἀνακτήσῃ τὴν παλιά της δύναμη, σὰν τὰ καλὰ παιδιά, ποὺ δουλεύουν, κοπιαζουν στὶς ἰδιωτικὲς οἰκογένειες γιὰ νὰ ξαναποκτήσῃ τὸ σπίτι τους τὰ πλούτη του.

Ὅλο καὶ πιὸ ζωντανὴ ποθεῖ νὰ ἰδῇ τὴν εἰκόνα ἐκείνη, ἀλλ' ἄδικα. Εἶναι λὲς τυλιγμένη μ' ἕνα ἄσπρο σύννεφο. Νά το! Πῶς μουντώνει σὲ κεῖνο τὸ σημεῖο ὁ τοῖχος μὲ τὸ κόκκινο φλογερὸ χρῶμα— «Ὅλες οἱ ἄλλες μου σκέψεις, ἐξαφανίστηκαν στὴν παρουσία σου—φώναζεν ὁ ποιητὴς συχνὰ στὸ δραμα ἐκεῖνο.

* * *

Ὁ Baudelaire εἶπε πώς «ἡ ζωὴ εἶν' ἕνα νοσοκομεῖο ποὺ κάθε ἄρρωστος ἐπιθυμεῖ ν' ἀλλάξῃ κρεββάτι».

Ἄλλοι πραγματικὰ καὶ ἄλλοι φανταστικὰ ζοῦν στιβαγμένοι στὰ μαῦρα νερὰ τῆς Λύπης. Λίγοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους προσπαθοῦν ἀδιάκοπα νὰ ξεπεράσουν τὰ νερά, γιὰ νὰ βροῦν τὴ ζωὴ ποὺ πεθοῦν, καὶ οἱ περισσότεροι, βαριεστημένοι γέρνουν γλήγορα τὸ κεφάλι ὑποταχτικά. Ὁ Βύρων εἶχεν ἔνστικτον ἐπαναστατικό, δὲν βαστοῦσε, νεκρωμένος σὰν τοὺς πολλοὺς, νὰ γύρῃ τὸ περήφανο κεφάλι του, καὶ σὰν ἄλλος Baudelaire ποῦλεγε: μεθᾶτε μὲ κρασί ποίησι, ὅ,τι θέλετε τέλος πάντων, φτάνει νὰ σκοτώνετε τὸ φριχτὸ βάρος τοῦ χρόνου», ζήτησε τὴ λησμονιὰ τοῦ καιροῦ σὲ κάθε εἴδους διασκέδαση. Ἡ Ἀγγλία τὸν κούραζε καὶ τρέχει, περνᾷ θάλασσες, χῶρες, γυρεύοντας ἀνακούφιση. Πρὸς στιγμὴ τὴ βρῆκε στοὺς στίχους. Ὁ Child Harold, τὸ The lament of Tasso, ὁ Manfred εἶναι κομμάτια ζωῆς ποὺ τἄζησεν. Μὰ κι' αὐτὸ στὸ τέλος τὸ βαρυέται καὶ ἀντίθετ' ἀπὸ τὸν Πετράρχη ποὺ λέει πώς: τίποτα δὲν εἶναι ποὺ νὰ μὴ τὸ μποροῦν οἱ στίχοι», ὁ Βύρων φτάνοντας στὴν Ἑλλάδα σκέπτεται πώς: ὁ ποιητὴς εἶν' ἕνας φλύαρος.

Μὰ νά! Ὅσο πλησιάζει στὴν Ἑλληνικὴ γῆ αἰσθάνεται νέα ζωή, στὴ ζωή του. Τὸ κεφαλί του πλησιάζει νὰ ξεσηκωθῇ ὁλότελα ἀπὸ τὰ νερὰ τῆς ἀπογοητεύσεως. Γιατὶ ποθεῖ ἀκόμα κάτι: Ποθεῖ νὰ ἰδῇ τὴ μεγάλη Ἰδανική του Φυλή, ποῦ τώρα βρίσκεται κοντά της πειά, ξαναγεννημένη καὶ γιὰ τὴν Ἀναγέννησιν αὐτὴ νὰ προσφέρῃ θυσία τὴν ἴδια του ζωή. Ναί! Δὲν εἶναι ἀρκετὸ ποὺ εἶναι μαζί της. Θέλει νὰ τῆς δείξῃ τὴν ἀγάπη του μὲ θυσία τρανή. Ἀλλ' ὁ πόθος του αὐτὸς δὲν ζωντάνεψε. Ἄλλος θάνατος, τὸν ἔβγαλεν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμιά του. Μὰ κι' ἔτσι πάλι ἦταν πολύ. . . .

Πέθανε στὸ χῶμα της, ἀναπνέοντας τὴ μυρωμένη της ἀτμόσφαιρα ποὺ τὸν περιτύλιγε σφιχτὰ κοιτάζοντας τὸν γαλανὸν οὐρανόν της ποὺ ἔλεγες πὼς ἦταν μιὰ ἀπέραντη γαλανὴ σημαία της ποὺ εἶχε ξαπλωθεῖ στὸ Σύμπαν καὶ κυριαρχοῦσε. . . .

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

Ο ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΝ

Ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἐν Ν. Ὑόρκῃ μία ἔκθεσις διοργανωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βιενναίου ζωγράφου Λεὸ Κάτζ. Ἐθαυμάσθη διὰ τὴν δημιουργικότητα καὶ τὴν πρωτοτυπίαν. Εἶνε κυρίως προσωπογράφος· τὰ πορτραῖα του συνδυάζουν τὸ διακοσμητικὸν στοιχεῖον καὶ τὴν ρεαλιστικὴν ἀπόδοσιν, εἰς τὸ βάθος δ' αὐτῶν εἰκονίζονται μικραὶ ἀλληγορικαὶ παραστάσεις, αἱ ὁποῖαι βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ψυχικῶν συναισθημάτων. Εἰς ἓν πορτραῖτο τῆς κ. Μαίησυ εἰς τὸ ὁποῖον παρίσταται ἡ ἀγαθότης, ζωγραφίζει εἰς τὸ στῆθος μίαν τίγριν, τῆς ὁποίας τὸ βλέμμα εἶνε ἀπαράλλακτον μὲ βλέμμα τῆς εἰκονιζομένης κυρίας. Παριστᾷ οὕτω τὴν πρωτόγονον ζωϊκὴν φύσιν. Εἰς τὰ πορτραῖτα δύο ἀδελφῶν ὁ καλλιτέχνης ἀπέδωσε τὴν διαφορὰν τῶν χαρακτήρων των. Ἡ μία ὀνειροπολεῖ· εἰς τὸ φόντο ἀναγράφονται εἰς ἡδονικοὺς τόνους ἰαπωνικὰ μοτίβα· ἡ δευτέρα εἰκονίζεται μὲ ἕνα σκυλάκι εἰς χεῖρας της, στὸ φόντο παρελαύνουν ἱππόται μεσαιωνικοί. Ἀνάλογοι εἶνε καὶ οἱ λοιποὶ πίνακες τοῦ Κάτζ· ὅλους διαπνέει μία βαθεῖα διαίσθησις. Εἰργάσθη ἐπιμόνως, ἐμελέτησε τὰς τέχνας Εὐρωπαϊκὴν καὶ Ἀνατολικήν, εἶνε θαυμαστὴς δὲ τοῦ Ντύρερ καὶ τοῦ Δα Βίντσι.

*

ΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΔΑΣ

Ὅπως ὑπάρχουν φορέματα τῆς μόδας, ὑπάρχουν καὶ λέξεις τῆς μόδας. Δηλαδὴ ὄχι νέαι λέξεις ἀλλὰ ἀνασύρονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν διὰ νὰ περιπέσουν ἀργότερα εἰς ἀφάνειαν. Λέγουν τώρα Φαντάζομαι - ἀντὶ ὑποθέτω, νομίζω. «Αὐτὸ δέν παίζει ρόλον» ἀντὶ δὲν σημαίνει, δὲν ἔχει νὰ κάνῃ. Ἀσφαλῶς— ἀντὶ βεβαίως, ὡρισμένως. Ἐπίσης εἰς συχνὴν χρῆσιν εἶνε ἡ λέξις «τρομερὰ» διὰ πράγματα ποὺ δὲν εἶνε καθόλου φοβερά. Λ. χ. Μ' ἀρέσει αὐτὸ τὸ γλυκὸ τρομερά.

*

Φαραωνῖτις. Ἡ ἀρρώστεια τῆς ἐποχῆς. Τουαλέττες φαραώ, κορδέλλες φαραώ, παπούτσια φαραώ, φὸξ τρὸτ φαραώ, σαλόνι φαραώ, λαιμοδέτες φαρσώ, φοκὸλ φαραώ.

Καὶ ὅλα αὐτὰ χάρις εἰς τὸν μακαρίτην Τουταγχάμων ὅστις, ὅταν πρὸ τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν ψυχομαχοῦσε, δὲν θὰ ἐφαντάζετο ὅτι ἡ μούμια του θὰ ἔπαιζε τέτοιον ρόλον παγκόσμιον. Τὸν ἠδίκησεν ὅμως τὸ δυσπρόφερτον ὄνομα του. Καὶ ὅλα λέγονται τώρα ἀντὶ Τουταγχάμων, Φαραώ.

*

ΓΥΝΑΙΚΟΠΛΗΜΜΥΡΑ

Αἱ γυναῖκες πλεονάζουν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατὰ πρώτιστον λόγον. Ὑπάρχει περίσσευμα 2 ἑκατομμυρίων γυναικῶν. Κατόπιν ἔρχεται ἡ Ρωσσία, ἡ Γαλλία, ἡ Αὐστρία, τὸ Βέλγιον. Τὰ 10 κράτη ποὺ μετέσχον τοῦ πολέμου παρουσιάζουν ὁλικὸν πλεόνασμα 15 ἑκατομμυρίων γυναικῶν, ἀπέναντι 4 ἑκατομμυρίων πρὸ τοῦ πολέμου. Καὶ τὸ περίεργον εἶνε ὅτι αἱ γεννήσεις ἀρρένων ὑπερβαίνουν τὰς τοῦ θήλεος κατὰ 6-7 τοῖς 100. Καὶ ἐρωτᾶται: Τὶ θὰ γίνουν τὰ γυναικεῖα περισσεύματα; Αἱ γεροντοκόραι θὰ εἶνε τόσον πολλαί, ὥστε θ' ἀπειληθῇ ἡ κοινωνικὴ ἰσορροπία. Ἐκτὸς ἂν ἡ πολυγαμία εἰσαχθῇ καὶ εἰς τὰ χριστιανικὰ κράτη.

Η ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΣ

Ἐν διαγωνισμῷ οὗτινος μετέσχον 88 Ἀμερικανίδες νεάνιδες, ἐκλεγεῖσαι εἰς προκριματικοὺς ἀγῶνας εἰς 88 πόλεις τῆς Ἀμερικῆς, ἐβραβεύθη ἡ 17ετις μις Νόρα Νέμπλοκ. Ἤδη ἓν ἀμερικανικὸν περιοδικὸν προεκήρυξε διαγωνισμὸν καθ' ὃν θὰ βραβευθῇ ἡ ἀσχημοτέρα γυνή.

*

ΟΘΩΜΑΝΙΣ ΗΘΟΠΟΙΟΣ

Ἐν Κων)πόλει διὰ πρώτην φορὰν ἔπαιξε ἐπὶ τῆς σκηνῆς Μουσουλμανίς. Τὸ γεγονὸς ἐσχολιάσθη εὐρύτατα, διότι ἕως τώρα μόνον ξέναι ἠθοποιοὶ ἔπαιζαν. Τὸ παιχθὲν ἔργον ἦτο ὁ «Ὀθέλλος».

*

ΡΕΚΟΡ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ

Οἱ «Τάϊμς» τῆς Νέας Ὑόρκης ἐξέδωκαν πρό τινον πανηγυρικὸν φύλλον, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ μεγαλείτερον ἐξ ὅσων ἐνεφανίσθησαν ποτὲ εἰς τὴν δημοσιογραφικὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου. Ὁ ἀριθμὸς αὐτός, πραγματικὴ ἐγκυκλοπαιδεία, ἐκ 200 περίπου σελίδων μεγάλου σχήματος διαιρεῖται εἰς 12 τμήματα. Ἐτυπώθησαν 600 χιλιάδες τοῦ φύλλου τούτου, ζυγίζουσαι 950 τόννους χάρτου. Περιέχει 575 στήλας μὲ ἄρθρα καὶ εἰδήσεις καὶ 875 στήλας μὲ διαφημίσεις καὶ ἀγγελίας.

*

ΜΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

Εἰς μίαν μικρὰν πόλιν τῆς περιοχῆς Ν. Ὑόρκης Ἴλιον καλουμένην ἑωρτάσθη ἡ πεντηκονταετηρὶς ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς γραφομηχανῆς. Ἐγένοντο τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐφευρέτου τῆς δακτυλογραφικῆς μηχανῆς Χριστοφόρου Σόουλς. Ἡ ἐφεύρεσις ἥτις ἐξυπηρετεῖ τόσον πολυτίμως τὰ γραφεῖα, ἐδημιούργησεν ἓν ἐπάγγελμα χωρὶς νὰ καταστρέψῃ ἄλλα, ὅπως συμβαίνει συνήθως μὲ τὰς ἐφευρέσεις. Ἔθεσεν ἴσως εἰς ἀπομαχίαν τοὺς ἀντιγραφεῖς καὶ τοὺς πολυγράφους, ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι εἰς τὴν γραφομηχανὴν χρεωστοῦμεν τὸν ὡραῖον κόσμον τῶν δακτυλογράφων, τῶν ὁποίων τὰ δάκτυλα θαυματουργοῦν παραλλήλως πρὸς τὰ μάτια των τὰ παιγνιδιάρικα. Τὸ τὶκ-τὰκ τῆς γραφομηχανῆς ἁρμονίζεται μὲ τὸ τὶκ-τὰκ τῆς καρδιᾶς των. Ὁ μέσος συνήθως ὅρος γραφῆς εἶνε 45 λέξεις εἰς τὸ λεπτόν.

*

ΜΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ἡ πλουσιωτέρα ἰδιωτικὴ βιβλιοθήκη εἶνε ἡ τοῦ Ἀμερικανοῦ Μόργκαν, ἣν ὁ υἱός του ἐχάρισεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἡ ἀξία της ἐξετιμήθη εἰς 150 ἑκατομμύρια δολλάρια. Συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ δωρητοῦ θὰ εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν σπουδαστῶν ὅλου τοῦ κόσμου. Ὁ διαθέτης ἐδώρησεν εἰς τὴν Ν. Ὑόρκην καὶ 30 ἑκατομμύρια δολλάρια διὰ τὴν συντήρησίν της.

*

ΚΑΤΑ ΛΑΘΟΣ

Εἰς τὸ πταισματοδικεῖον.

Δικαστής. Κατηγορεῖσαι ὅτι ἐφίλησες τὴν κυρίαν.

Κατηγορούμενος. Μάλιστα, ἀλλὰ κατὰ λάθος. Τὴν ἐξέλαβα ὡς ἀνεψιὰν τῆς γυναικός μου ἡ ὁποία ἔχει ὡραῖα ξανθὰ μαλλιά, λευκότατον δέρμα, ζωηρὰ μάτια, εἶνε ντυμένη πολὺ κομψά.

Ἡ ἐνάγουσα. Κύριε δικαστά, παραιτοῦμαι τῆς κατηγορίας. Κάθε ἄνθρωπος θὰ μποροῦσε νὰ κάμῃ ἕνα τέτοιο λάθος.

*

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑΤΑ

Ἀπὸ Ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας.

«Μετὰ ***μακρυετεῖς*** δισταγμούς».

«Φεερικὸν τὸ θέαμα τῆς Κηφισσιᾶς».

«Ἡ νύμφη μετὰ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου ἀναστημομετρεῖται».

«Διατί ταράσσονται αἱ διασαλευόμεναι δημοκρατικαὶ ***φρέναι*** ;»

«Ἐωσφοριασθὲν ἔταξεν ἑαυτὸ ὑπεράνω τοῦ παντός».

«Τὸ ἀτμόπλοιον «Ἀνδρέας» παρίσταται ἀνάγκη νὰ ***δεξαμενισθῇ***».

«***Ἐσφρίγωσαν*** τὴν καρδίαν».

«Καὶ ρίπτων λήθην ***παχεῖαν***».

«Θὰ ἀποδειχθῇ ὑστέρως ἔκφρασις ἐμπιστοσύνης μετὰ πολυημέρους ὀδύνας ***ἐκμαιευομένη***. Νὰ ***παραισθησιάζεται*** τάχα κ. λ. π.».

*

Πρόσκλησις

«Καλοῦνται εἰς συνεδρίασιν τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἐξοχικῶν Ἐρευνῶν».

Δὲν πρόκειται περὶ ἐξευρενήσεων εἰς τὰς ἐξοχάς, ἀλλὰ περὶ τῶν Ψυχικῶν ἐρευνῶν.

Ἀπὸ χρονογραφήματα

Πρόκειται δι' ἕνα γάτον.

«Ἐτίναξεν ἐπάνω τὸ ἀπαλοκάμπυλον τόξον τῆς ράχης του».

Ἂς πάῃ καὶ τὸ παληάμπελον ἔπειτα ἀπὸ τὸ ἀπαλοκάμπυλον αὐτὸ λεκτικὸν πραξικόπημα.

«Τὰ κομμάτια ψητοῦ ἀρνιοῦ ἔγιναν μοιράδες ἐφθοῦ συός». Ὁ χρονογράφος σατυρίζων τὰς γλωσσικὰς ὑπερβολὰς ἔπαθε γκάφαν, μεταβαλὼν τὸν ἄκακον ἀμνὸν εἰς ἀκάθαρτον χοῖρον, ὅστις ἄλλως τε γράφεται οὖς καὶ ὄχι ***σύς***.

*

Ἀπὸ εἰδοποιήσεις.

«Δίδακτρα λίαν συμφεροντικά».

Δάσκαλε ποῦ δίδασκες καὶ μὲ δίδακτρα μάλιστα...

«***Ἐπιτευχθείσης*** τιμῆς ἀσυμφόρου, ἡ δημοπρασία ***ἐπαναλαμβάνεται***».

*

Ἀπὸ ἀνταπόκρισιν.

Πρόκειται περὶ δεσποινίδος ἡ ὁποία ἀπήγγειλε:

«Ἡ φωνή της διαυγής, ἀνήρχετο ὡς θυμίαμα ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ τοῦ Διός».

Οὕτω μανθάνομεν ὅτι τὸ θυμίαμα εἶνε διαυγὲς καὶ ὅτι ὁ Ζεὺς εἶχε τὸ εὐτύχημα ν' ἀκούσῃ τὴν δεσποινίδα ἀπαγγέλλουσαν.

*

Ἀπὸ ρεκλάμαν.

«Θὰ παρουσιάσῃ τὴν πρυτανικὴν ζαχαροπλαστικὴν τέχνην του».

Σπεύδομεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τοῦ κ. Παπούλια.

Ἀπὸ περιγραφὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ κ. Βενιζέλου.

«Τὸ ***ἤλεκτρον*** τῆς μορφῆς του φαίνεται ὠχρόν, ἡ γενειάς του ***σεπτῶς*** πολιά».

★

Ἀπὸ προκήρυξιν Ὑπουργείου.

«Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ προσφέρουν ἄμαξαν λαντοδίϊππον χειμερινήν...»

Ὅταν λέγομεν λαντό, ἐννοοῦμεν δίϊππον, διότι οὐδέποτε εἶνε μόνιππον τὸ λαντό, εἶνε δὲ ἄμαξα χειμερινὴ πάντοτε. Τί σᾶς λέγει ὅμως καὶ ἐκείνη ἡ φράσις: Νὰ ***προσφέρουν***. Δωρεὰν φυσικά!

★

Ἀπὸ πρακτικὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

«Ὁ ***ἐγκαθετισμὸς*** καὶ ἡ ἀσχημία».

Ἐκ πανηγυρικοῦ ἄρθρου

«Τὸ ἄρωμα τῆς πανευγενοῦς ψυχῆς τοῦ εὐγενεστάτου, τὸ ἡδονικὸν πένθος τοῦ ὑπερόχου θανάτου».

Ἡ πανευγενὴς ψυχὴ τοῦ εὐγενεστάτου, ἡ δοκιμάσασα ἡδονικὸν πένθος ἐπὶ τῷ θανάτῳ του ἂς ἔλεήσῃ τὸν ἀρθρογράφον.

★

Ἀπὸ βιογραφίαν τοῦ Λενὶν δημοσιευθεῖσαν εἰς ἐφημερίδα τῆς Θεσσαλονίκης:

«Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μαθητάς του ἐκείνους ἐφονεύθησαν ἐπὶ τοῦ Τσαρισμοῦ καὶ κατέχουν σήμερον εἰς τὴν Ρωσσίαν ἀνώτατα ἀξιώματα».

Ἰδοὺ καὶ μερικὰ λογοτεχνικὰ ἀπανθίσματα.

Ἀπὸ τὰ διηγήματα τοῦ ἀρχιμαλλιαροῦ κ. Φιλήντα, τοῦ ἐπιλεγομένου Δασκάλου.

«Αἰσθανότανε κάτι ἀνατριχίλες σὰν νὰ τοὺρχότανε νὰ κάνῃ τὸ ψιλό του».

Κατόπιν τῆς ἀριστοτεχνικῆς αὐτῆς φράσεως δίκαιον εἶνε ὁ κ. Φιλήντας νὰ πάρῃ ὄχι τὰ βρεμένα του, ἀλλὰ τὸ Ἀριστοτεῖον.

★

Ἀπὸ κριτικὴν ἐπιφυλλίδα.

«***Ἡ τιποτελογία*** των ἔπληξε τὴν ἀκοήν μας.

Ἀπὸ διήγημα.

«Παρεμέρισε τὸ ἁπλωμένο στὸ τεζάχι πέπλο γιὰ νὰ δείξῃ τὸν Ἰησοῦν ποὺ κοιμῶνταν ἀνάμεσα στὰ πλανιδούρια».

Παρελείφθησαν τὰ γαϊδούρια τὰ ὁποῖα ὑπῆρχον καὶ αὐτὰ εἰς τὴν φάτνην.

Ἀπὸ ἔμμετρον μετάφρασιν.

«Ἡ χάρη σου στὸ κρῖμα ***ἐλεημονήτρα***»

Ἀπὸ μετάφρασιν ποιήματος τοῦ Χάϊνε

«Γιατὶ τόσο θλιμμένα στὸν ἀγέρα ὁ σκορδαλὸς νὰ σιγοτραγουδᾶς;»

Μήπως ὁ ἀτυχὴς κορυδαλὸς ἐμαλλιαροποιήθη εἰς σκορδαλιάν;

Ἀπὸ ἄλλο ποίημα.

«Ἤτανε νύχτα ὁλόμαγη, Μαγιάτικη βραδιά».

Νύχτα ὁλόμαγη καὶ Μαγιάτικη βραδιὰ ὑπενθυμίζει τὸν Μάρκον Σιγάλαν καλαμπουρίζοντα.

ΑΛΙΕΥΣ

ΛΗΣΜΟΝΙΑ

Ἴσκιοι τοῦ πεύκου στὴν κοφτὴ βουνοπλαγιὰ ποὺ ἡ ἁρμύρμα
σᾶς βρέχει τῶν κυμάτων,

σὰν προσκυνήτρα ἔρχομαι πρὸς τὴ γαλήνια μοῖρα,
τῶν ἄψυχων πλασμάτων.

Τὴ λησμονιὰ γυρεύοντας τῆς ἔγνοιας ποὺ ὡς σκουλῆκι
τρώει τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου,

ποθῶ νὰ γένω ἕνα μικρὸ τῆς ἀμμουδιᾶς χαλίκι,
ἄγνοιαστο χρόνου ἢ τόπου.

Πεῦκα, ποτίστε με βαρὺ τῆς ξεχασιᾶς ἀφιόνι
στὰ ἰσκιώματά σας κάτου,

κι ἂς εἶταν ἔτσι νὰ γευτῶ τώρα ποὺ ἡ μέρα σώνει,
τὰ δῶρα ἑνοῦ θανάτου.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΜΑΛΑΜΟΥ

ΘΕΑΤΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

Φήμη διέτρεχεν ἀπὸ ἐτῶν ὅτι ὁ συνυφανθεὶς ψυχικῶς μὲ τὸ νεοελληνικὸν θέατρον καὶ ὅσον οὐδεὶς ἄλλος παρακολουθεῖσας καὶ ἀγαπήσας αὐτὸ κ. Ν. Λάσκαρης εἰργάζετο εἰς τὴν συγγραφὴν ὄχι μόνον θεατρικῶν ἔργων—ἔχει ἄλλως τε γράψῃ δεκάδας καὶ δὲν θὰ ἐθεωρεῖτο ἡ συγγραφὴ θεατρικὸν γεγονός—ἀλλ' ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος. Καὶ ἐνῷ ἀνεμένετο ἀνυπομόνως ἡ ἔκδοσις της, ἐνεφάνισε ἔξαφνα «Θεατρικὸν Λεξικόν», ἔργον τὸ ὁποῖον ἂν δὲν ἔχει τὴν μεγάλην ἱστορικὴν σημασίαν τοῦ πρώτου, εἶναι ὅμως χρησιμότατον δι' ὅλους τοὺς καλλιτέχνας, ἐρασιτέχνας, φιλοτέχνους καὶ διὰ νὰ εὐχαριστήσομεν τὸν προλογίσαντα κ. Νιρβάναν ὅλους τοὺς φιλαναγνώστας. Διότι τὸ Λεξικὸν τοῦ κ. Λάσκαρη δὲν περιλαμβάνει ξηρὰν ἀνιαρὰν παράταξιν λέξεων καὶ τεχνικῶν ὅρων, ἀλλ' εἶνε συντεταγμένον ὑπὸ τύπον ἀφηγηματικὸν καὶ εὐχάριστον.

Τὸ Θεατρικὸν Λεξικὸν τὸ ὁποῖον μόλις ἐσχάτως ἠυκαίρησα νὰ φυλλομετρήσω, καίτοι τιτλοφορῆται Γαλλο-Ἑλληνικόν, καὶ αἱ ἑρμηνευόμεναι λέξεις εἶνε Γαλλικαί, κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως τὸ περιεχόμενόν του εἶναι Ἑλληνικὸν διότι ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς λέξεως ὁ κ. Λ. παραθέτει πλείστας πληροφορίας ἀφορώσας τὸ ἑλλ. θέατρον. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐπακολουθήσῃ—δι' αὐτὸν δὲν εἶνε δύσκολον κατέχοντα ἤδη τὸν μῖτον τοῦ θεατρικοῦ Λαβυρίνθου—Ἑλληνικὸν καθαρῶς θεατρικὸν Λεξικὸν (μὲ τὰς ἀντιστοίχους ξένας λέξεις) τὸ ὁποῖον θὰ συμπληρώσῃ καὶ θὰ καταστήσῃ εὐχρηστότερον τὸ προεκδοθέν.

Τὸ Ἑλληνικὸν θεατρικὸν Λεξικὸν θὰ δυνηθῇ νὰ περιλάβῃ καὶ τὰς βιογραφίας τῶν ἑλλήνων ἠθοποιῶν, μουσουργῶν μελοδράματος καὶ κωμειδυλλίου καὶ θεατρικῶν συγγραφέων, οἱ ὁποῖοι φυσικά, εἰς Γαλλο ἑλληνικὸν Λεξικὸν δὲν εἶχον τὴν θέσιν των, καὶ τοὺς τίτλους τῶν κυριωτέρων ἑλλ. θεατρικῶν ἔργων. Ἐκεῖνο ποὺ κάμνει εὐθὺς ἀμέσως ἐντύπωσιν εἶνε ὁ ὄγκος τοῦ Λεξικοῦ. 338 τὸ ἀποτελοῦν δίστηλοι σελίδες. Ἔχει τόσον πλοῦτον λεξιλογικὸν τὸ θέατρον; Δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸ φαντασθῇ τις. Λείπει ἀπὸ τὸ βιβλίον εἴς στατιστικὸς πίναξ διὰ νὰ μάθωμεν πόσας λέξεις περιέχει ἐν ὅλῳ. Ἂν κατὰ μέσον ὅρον ὑπολογίσωμεν 4-5 κατὰ σελίδα θὰ φθάσωμεν τὸν σεβαστὸν ἀριθμὸν τῶν 1500 λέξεων. Ἐπίσης θὰ ἦτο ἐνδιαφέρουσα μία στατιστικὴ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γαλλικῶν λέξεων αἱ ὁποῖαι ἔχουν Ἑλληνικὴν προέλευσιν. Ἔχει τόσον πολλὰς λέξεις καὶ ὅρους, ἐπιστημονικοὺς καὶ τεχνικούς, δανεισθῇ παρ' ἡμῶν ἡ Γαλλία, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἰδικάς της ἃς ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα μᾶλλον ἐξ ἐπιδείξεως Γαλλομαθείας παρὰ ἐξ ἀνάγκης, ὥστε οἱ Γάλλοι νὰ μᾶς εἶναι χρεοφειλέται καὶ κακοὶ μάλιστα ἂν ἐνθυμηθῇ τις τὴν δυσφημηστικὴν λέξιν Grec ἣν ἐξακολουθοῦν νὰ μεταχειρίζωνται καὶ ν' ἀναγράφουν εἰς τὸ Λεξικόν των, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας ἐπιφανῶν Γάλλων συγγραφέων, πρωταγωνιστήσαντος τοῦ Κλαρετῆ.

Ἐκ προχείρου φυλλομετρήσεως σημειώνω παρατηρήσεις τινάς, ὅπως τὰς ἔχει ὑπ' ὄψει του ὁ συγγραφεὺς ὅταν προβῇ—καὶ ὅπως μοῦ ἔγραψε θὰ προβῇ ἀσφαλῶς—εἰς β' ἔκδοσιν πληρεστέραν.

Ἡ λέξις affiche δὲν ὑπάρχει, ὅπως δὲν ὑπάρχει ὅρος ἀποδίδων ἀκριβῶς τὴν λέξιν. Ἡ «Πινακοθήκη» (τόμος Α' τεῦχος Γ') εἶχε προκαλέσῃ τὴν γνώμην τῶν λογίων μας. Affiche εἶνε γενικὸς καλλιτεχνικὸς ὅρος, σημαίνων διαφήμησιν πρὸς τοιχοκόλλησιν, ἀλλὰ καὶ τὸ θεατρικὸν πρόγραμμα. Πρό τινος μάλιστα ἀνέγνωσα εἰς Ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα τὴν διαφήμησιν: «Πωλεῖται χάρτης ἀφῆς». Εἰς πολλοὺς θὰ διήγειρε τὴν περιέργειαν τί σημαίνει «χάρτης ποῦ πιάνεται» ὡς θὰ ὑπέθεσαν. Ἡ ἔλλειψις ἑλληνικῆς λέξεως ἠνάγκασε τὸν καταστηματάρχην νὰ διαπράξῃ σφάλμα κωμικώτατον, γράψας δι' ἑλληνικῆς λέξεως, ἄλλο σημαινούσης, Γαλλικὴν λέξιν, ἥτις ἠμποροῦσε ἐπὶ τέλους νὰ γραφῇ «ἀφρίς». Οἱ λόγιοί μας, ὧν ἐζητήθη ἡ γνώμη ἔδωσαν τὰς ἑξῆς ἀντιστοίχους λέξεις: Τοιχοκόλλημα (Βλάχος), γνωστοποίησις (Ἀσώπιος), διάγραμμα καὶ πρόγραμμα (Φλογαΐτης), τοιχοκόλλησις καὶ διαφήμησις (Φιλαδελφεύς). Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὴν λέξιν «ἔκθεμα».

Εἰς τὴν λέξιν fond (βάθος σκηνῆς ἢ εἰκόνος) δὲν ἀναγράφεται ἀντίστοιχος Ἑλληνικὴ λέξις. Καὶ δι' αὐτὴν τὴν λέξιν ἐζητήθη τότε ἡ γνώμη τῶν λογίων, οἵτινες τὴν μετέφρασαν «ἄποπτον» «δάπεδον», «ἔνδον», ὁ δὲ Ἀσώπιος καὶ ὁ Βλάχος «ἔδαφος». Διὰ τὴν λέξιν cinema ἐλάχιστα ἀναγράφονται, ἐνῷ ὁ κινηματογράφος ἢ κινηματοθέατρον ἔκαμε τεραστίας προόδους καὶ συναγωνίζεται ἐπικινδύνως τὴν σκηνήν. Εἰς τὴν λέξιν coussin ἠθέλαμεν διὰ λόγους ἱστορικοὺς νὰ ἀνεφέροντο τὰ μαξιλαρωθέντα (τὰ πρῶτα τουλάχιστον) Ἑλλ. ἔργα, Κοντορεβιθούλης, Τὸ πρῶτον πῦρ, Πράσινο φουστάνι, Χίμαιρα καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα γνωρίζει πολὺ καλὰ ὁ συγγραφεύς. Δὲν ἀναφέρεται ἡ λέξις Diseur ἂν καὶ τὸ θεατρικὸν Λεξικὸν περιέχει καὶ μουσικὰς λέξεις.

Ἡ λέξις relache μοῦ ἐνθυμίζει ἐν χαριτωμένον ἀνέκδοτον. Εἶχε τοιχοκολληθῇ πρόγραμμα ξένου θιάσου εἰς τὰς Ἀθηναϊκὰς ὁδούς, ἀλλ' εἰς τὰ προγράμματα εἶχεν ἐπικολληθῇ ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ τίτλου τοῦ ἔργου ταινία μὲ τὰ γράμματα Rélache. Ὁ ταμίας τοῦ θεάτρου ἤκουσε τότε ἐμβρόντητος κάποιον νὰ ζητῇ εἰσιτήριον διὰ τὴν

παράστασιν τοῦ νέου ἔργου «Relache». Λέγεται—δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ βεβαιώσω—ὅτι ὁ ταμίας εἶπεν εἰς τὸν φιλόμουσον θεατὴν ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ βλέπουν μόνον οἱ τζαμπατζῆδες. Ἀλλὰ καὶ τὴν λέξιν ἣν προανέφερα «τζαμπατζῆς» τῆς ὁποίας τόσον συχνὴ χρῆσις παρ' ἡμῖν γίνεται, διὰ νὰ τὴν ἀνακαλύψωμεν πρέπει νὰ προστρέξωμεν εἰς τὴν λέξιν Entrée.

Διὰ τὴν λέξιν maillot ὁ ἴδιος συγγραφεὺς μετὰ τὴν ἔκδοσιν ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Ἀθήναιος τὸ ὀνομάζει «Ἐχέσαρκον». Ἀλλ' εἶνε λέξις κακόηχος καὶ δὲν θὰ εἶνε εὔκολον νὰ καθιερωθῇ εἰς τὸ θέατρον, μολονότι ἀποδίδει πιστῶς τὸ μαγιό.

Μία ἄλλη παράλειψις ὅμως, εἰδικῶς διὰ τὸν κ. Λάσκαρην, εἶνε ἀσυγχώρητος. Ἡ λέξις καλαμποῦοι, τῆς ὁποίας γίνεται συχνότατα μὲν χρῆσις ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς κωμωδίας καὶ εἰς τὰ παρασκήνια.

Παρατηροῦμεν ὅτι ἐνῷ ὑπάρχουν εἰς τὴν Γαλλικὴν λέξεις τὰς ὁποίας κατ' ἀνάγκην μεταχειριζόμεθα, ὡς πλακέρ, ρόλος, μπὶζ, μπιζάρω, κασὲ (ἀμοιβὴ εἰς ὡρισμένας περιστάσεις) καὶ ἄλλαι, ὑπάρχουν εἰς τὴν Γαλλικὴν πλεῖσται ὅσαι Ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ὡς αἱ λέξεις dialoque, drame, mime, rapsodie, cothorne, cithare, mystere, musique, critique, thymelé, theatre, chorege (χορηγός), agonothéte, episode, pseudonyme, protageniste, dithyrambe, acroama, scene, cordace (κόρδαξ), monoloque κ. λ. π.

Ὑπάρχουν τέλος Γαλλικαὶ λέξεις τὰς ὁποίας οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει νὰ μεταχειριζόμεθα διότι ἔχομεν Ἑλληνικὰς κατηλλήλοτάτας, ὡς λ. χ. δημιουργία (creation) φαντασμαγορία (féerie), προφορὰ (diction), ἱματιοθήκη (vestiaire), ὑπερῷον καὶ ἐξώστης (galerie) κ. λ. π.

Διὰ τοὺς ἠθοποιούς μας τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὴν Γαλλικὴν—πόσοι ἄρά γε τὴν γνωρίζουν; — ἀποβαίνει ἴσως τὸ Λεξικὸν δυσχρηστον. Ἐν ᾧ ἔκδοσει καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἐκδίδεται Ἑλληνικὸν θεατρικὸν λεξικόν, ἀποβαίνει ἀπαραίτητον ἓν λεξιλόγιον ἐν τέλει ἑλληνικὸν μὲ τὰς ἀντιστοίχους Γαλλικὰς λέξεις, εἰς ἃς δύναταί τις νὰ προστρέξῃ διὰ τὴν ἑρμηνείαν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ ἐργασία τοῦ κ. Λάσκαρη εἶνε εὐσυνείδητος, μελετηρά, δημιουργικὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλληνικὴν διατύπωσιν. Εἴθε νὰ εἴχομεν ὅμοια Λεξικὰ καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἐκδηλώσεις τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἰδίως εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Εἶνε τὸ Λεξικὸν του συμβολὴ ἀξία πολλοῦ λόγου εἰς τὴν θεατρικὴν κίνησιν καὶ ὁδηγὸς πολύτιμος διὰ τοὺς ἀσχολουμένους ἢ ὁπωσδήποτε ἐνδιαφερομένους καὶ διὰ τὸ ξένον καὶ διὰ τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον.

Δ. Κ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ὑπέδειξαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ν' ἀποτοιχισθῇ ὁ ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ τοῦ Ἅγ. Γεωργίου δικέφαλος ἀετός, ὁ ἀπ' αἰώνων ἐντετειχισμένος. Τὸ γεγονὸς θεωρεῖται ὡς ἔνδειξις τῶν φιλειρηνικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο ἀπ' αἰώνων ἐχθρῶν. Πολὺ μᾶς συγκινεῖ ἡ φιλοφρόνησις ἣν ἔδειξαν αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαί. Ὡς συνέχεια δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ παῦσις Ἑλλ. ἐφημερίδων ἐν Κ)πόλει.

*

Διὰ τὸ τελευταῖον ὅμως ἃς μὴ παραπονούμεθα. Ἡ ἰδική μας Ἐθνοσυνέλευσις ἀπεφάνθη ὑπὲρ ἐπανεκδόσεως τῶν δι' ἐπαναστατικοῦ διατάγματος παυθεισῶν ἀντιπολιτευομένων ἐφημερίδων. Κατὰ τὴν ψηφοφορίαν 208 ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθεροτυπίας, 56 ἐναντίον. Εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν ὑπῆρχον καὶ 5 δημοσιογράφοι, ἐξ ὧν 2 ἐν ἐνεργείᾳ καὶ 3 ἐν διαθεσιμότητι. Ἐκ τούτων 1 μόνον, ὁ κ. Βελλιανίτης, ἐψήφισεν ὑπὲρ τῆς ἐπανεκδόσεως. Οἱ τέσσαρες ἄλλοι κατεψήφισαν: Εἶναι οἱ κ. κ. Βραχινός, Κουτούπης, Φραγκούδης καὶ Δουζίνας. Παραδίδομεν τὰ ὀνόματα τῶν κυρίων αὐτῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν.

*

Παρατηρεῖται μία τάσις ἐνίων λογοτεχνῶν ὅπως μετατρέπουν οἱ μὲν τὰ μυθιστορήματα των εἰς δράματα, οἱ δὲ τὰ δράματα των εἰς μυθιστορήματα. Μὰ χάθηκαν αἱ ὑποθέσεις; τόση στείρωσις ἐμπνεύσεως, διὰ νὰ καταφεύγουν εἰς τὴν κλίνην τοῦ Προκρούστου; Πότε νὰ τραβοῦν τὰ δράματα, διὰ νὰ προσθέτουν περιγραφὰς γύρω ἀπὸ τοὺς διαλόγους, πότε νὰ τὰ συμπιέζουν διὰ νὰ ἀντικαταστήσουν τὰς περιγραφὰς μὲ διαλόγους. Ἐνῷ μὲ μίαν νέαν ὑπόθεσιν θὰ ἠμποροῦσαν νὰ μᾶς εἰποῦν τόσα ὡραῖα πράγματα. Ἀλλὰ θὰ ἠμποροῦσαν; Ἰδοὺ ἡ ἀπορία, ὅπως ἔλεγε καὶ ὁ Ἀμλέτος.

*

Ἀπέθανεν ἐκ τρόμου ἐντὸς τοῦ αὐτοκινήτου του συγκρουσθέντος μὲ ἓν δίτροχον ὁ διευθυντὴς τῆς γειτονικῆς μου Ἰονίου σχολῆς. Μοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ὁ ἐξαφνικὸς θάνατος τοῦ πλήρους ὑγείας λυκειάρχου, ἀλλ' ὄχι ὀλιγωτέραν τὸ νεκρώσιμον του. Ὑπεγράφοντο τὰ τέκνα του φέροντα τὰ ὀνόματα: Ἥβη, Ἥρα, Θέμις, Θέτις, Ἀπόλλων, Ἕλλη. Ὅλα ἀρχαῖα, σύντομα, ἀκολουθοῦντα κατὰ σειρὰν ἡλικίας μίαν ρυθμικὴν ἔκφρασιν. Καὶ ὅμως! Νὰ ἔχωμεν ὀνόματα

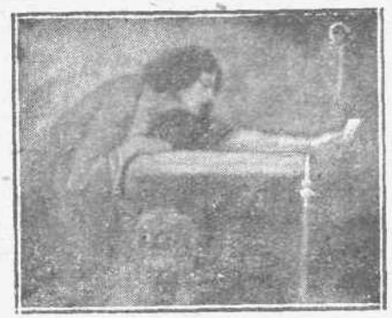

Τὸ τάμμα

Ἀνάπαυσις

ἀρχαῖα τόσον ὡραῖα καὶ νὰ τὰ ἔχωμεν ἐν ἀχρηστίᾳ. Καὶ κάτι χειρότερον. Νὰ προτιμῶμεν Φράγκικα ὀνόματα, νὰ δημιουργῶμεν δὲ ὑποκοριστικὰ τῶν ἀρχαίων, δι' ὧν τὰ δυστυχισμένα καταντοῦν ἀγνώριστα.

*

Κάποιος νεότευκτος ἀριστειοῦχος ἔγραψεν ὅτι τρεῖς εἶνε οἱ «μαίτρ» τοῦ νεοελληνικοῦ διηγήματος — Ξενόπουλος, Βουτυρᾶς, Παρορίτης— καὶ ὅτι οἱ νέοι ἢ τοὺς μιμοῦνται ἢ τοὺς ἀντιγράφουν. Οἱ νέοι ἐξεμάνησαν, ἀποκηρύξαντες τὸν τολμητίαν καὶ τὸν ἐκ τῶν προστατευομένων του κομμουνιστὴν Παρορίτην. Νομίζομεν δικαίως. Διότι οἱ τρεῖς αὐτοὶ κύριοι ἂν εἶχαν τοὐλάχιστον γράψῃ *ἔμμετρα* καὶ μαίτρ μποροῦσαν νὰ ἦσαν, ἐνῷ τώρα εἶνε μόνον *μέριοι*, ἄμετροι δὲ τὸν ἀριθμόν.

*

Ἀγρίως δύο θεατρικοὶ συγγραφεῖς Συνανδινὸς καὶ Λιδωρίκης — ἐπετέθησαν κατὰ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀβερωφείου δραματικοῦ διαγωνισμοῦ, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὸ χάρισμα νὰ κρίνουν ἀπὸ τὸ σπίτι των τὰ ἐπὶ σκηνῆς παιζόμενα ἔργα. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀσύρματον τηλέφωνον δὲν λειτουργεῖ παρ' ἡμῖν, φαίνεται ὅτι τὰ ἔργα τὰ βλέπουν στὸ ὄνειρο των καὶ τὰ κρίνουν. Ὁ δεύτερος τῶν διαμαρτυρηθέντων συγγραφέων γράφει ἐν ἀγανακτήσει: «Καιρὸς νὰ λείψουν τὰ ρουσφέτια καὶ ἡ κλίκες καὶ αἱ κατὰ καιροὺς πολιτικαὶ ἐπιρροαὶ διευθύνουσαι τὸ τμῆμα τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν στὸ ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας».

*

Αἱ ἐκδόσεις νέων βιβλίων πολλαπλασιάζονται ἐπιφόβως. Γνωστὸς ἐκδοτικὸς οἶκος ἐξέδωκε τὰ ποιήματα τοῦ. . . Κλεάνθη—τοῦ φέροντος τὸ ποιητικὸν ἐπώνυμον Ἀγαλματίδης, μετὰ τῆς εἰκόνος του καὶ βιογραφίας. Καὶ εἰς ἀνώτερα. Δὲν ἐγνώσθη μόνον ἐὰν ὁ ποιητὴς τοῦ «Θιδήρου» ἔχει βλέψεις ἐπὶ τοῦ Ἀριστείου.

*

Ὁμὰς νεαρῶν λογίων ἐξέδωκε περιοδικὸν μὲ τὸν μετριόφρονα τίτλον «Ἐμεῖς», εἰς τὸ ὁποῖον γράφουν ἀποκλειστικὰ ἐκεῖνοι. Κατόπιν αὐτοῦ, ἀναμένεται ἡ ἔκδοσις περιοδικοῦ ἀπὸ ἀντιφρονοῦσαν ὁμάδα μὲ τὸν τίτλον «Σεῖς». Ἐπειδὴ ὅμως ὅλοι αὐτοὶ εἶνε μαλλιαροί, δηλαδὴ ἀνορθόγραφοι, χρειάζεται προσοχὴ μήπως τὸ «Σεῖς» γραφῇ μὲ υ.

*

Λενὶν ὁ αἱμοσταγής· Ἀττίλας τοῦ κομμουνισμοῦ, τὸν ὁποῖον κατ' ἔτος πέθαιναν τὰ τηλεγραφικὰ σύρμασα καὶ ὁ ἀσύρματος, ἐπὶ τέλους ἀφῆκε τὴν τελευταίαν πνοήν, ἀφοῦ ἐβασανίσθη μένων καφωμένος εἰς μίαν πολυθρόναν ἐπὶ μακρόν. Καὶ ὅταν τὸ παράλυτον σῶμα του ἐνεκρώθη, ἠθέλησαν νὰ τὸ ταριχεύσουν διὰ νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸ κοινόν, ἀφοῦ ὑπῆρξε ἀθέατον ὑπ' αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν τρομοκρατικὴν περίοδον τῆς διατατορίας του. Ἀλλὰ ἡ Νέμεσις ἐκδικεῖται. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη ἠρνήθη νὰ διατηρήσῃ τὸ σῶμα τοῦ αἱμοσταγοῦς τυράννου· καὶ ἡ ταρίχευσις ἀπέτυχεν, ἡ δυσοσμία τῆς σήψεως διεχύθη καὶ ἔσπευσαν οἱ σύντροφοι του νὰ τὸ ἐνταφιάσουν. Οὔτε ταριχευμένος δὲν ἠμπόρεσεν ὁ Λενὶν νὰ ὑπάρξῃ, μόλις τὸν ἀφῆκεν ἡ πνοή.

*

454. Δὲν εἶνε αὔξων ἀριθμὸς οὔτε ἐκλογικοῦ βιβλιαρίου, οὔτε αὐτοκινήτου· εἶνε ἀριθμὸς ὁ ὁποῖος γλήγορα θὰ φθάσῃ τὴν ἡμίσειαν χιλιάδα, ἀριθμὸς γεμᾶτος ποίησιν. Εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι τοῦδε γάμων τοῦ Λευκοῦ Σταυροῦ, γάμος.

δὲ Λευκοῦ Σταυροῦ σημαίνει ἀποκατάστασιν κόρης ὀρφανῆς πολέμου ἢ προσφυγοπούλας ἀπροστατεύτου, σημαίνει θεμελίωσιν μιᾶς νέας, τιμημένης οἰκογενείας. Ἱδρυτὴς τοῦ Λ. Σταυροῦ ἕνας ποιητής, πατριώτης καὶ φιλάνθρωπος, ὁ Σπῦρος Ματσούκας, ὅστις ἂν δὲν ἔχει γράψῃ 454 στίχους, εὑρίσκει ὅμως τοὺς Μαικήνας ἀνακαλύπτει τὰς νύμφας καὶ τοὺς γαμβρούς, ἐπιστρατεύει τοὺς ἱερεῖς καὶ ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς ἐκκλησίας μετουσιώνει τοὺς πατριωτικοὺς στίχους του εἰς γαμήλια στέφανα Ὁ Ματσούκας εἶνε ὁ περισσότερον ἐμπνευσμένος ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος. Κάθε του τετράστιχον καὶ μία ἀπελευθερωτικὴ τῶν σκλάβων βολὴ ἐν πολέμῳ, καὶ ἕνας εὐλογημένος γάμος ἐν εἰρήνῃ, σκορπίζων χαρὰν καὶ παρηγορίαν εἰς θλιμμένας, ἀλλὰ τιμίας ψυχάς. Οἰστρηλατῆται καὶ ἑνώνει χεῖρας, ἐμπνέεται καὶ ἀντὶ νὰ καταστρώνῃ στίχους, στεφανώνει μὲ τ' ἄνθη τῆς πορτοκαλιᾶς ἁγνὰ μέτωπα παρθένων, ἃς ἔπληξεν ἄγρια ἡ Μοῖρα ἀλλὰ καὶ ἡ ὁποία εὗρε ἕνα ἐπίφοβον ἀντίπαλον καὶ ἐκδικητήν: Τὸν Ματσούκαν.

Αἱ ποιητικαί του συλλογαὶ λέγονται «Νέα Γενεὰ» εἰς δύο τόμους 'Αντιτορπιλλικὸν καὶ Πυροβολαρχία, καὶ «Λευκὸς σταυρός». Ποῖος ποιητὴς ἔχει γράψῃ ὡραιότερα ποιήματα;

Δ.Ι.Κ.

ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

Ἡ «Πινακοθήκη» ἐξέφερεν ἅμα τῇ ἱδρύσει τοῦ 'Αριστείου τὴν γνώμην της περὶ τοῦ θεσμοῦ, ἥτις καὶ ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων πόσον ἦτο ὀρθή. Ἡ ἀπονομὴ ἑνὸς 'Αριστείου δὲν ἀποτελεῖ ἔλεγχον Ἑλληνοδίκου ἐπιτροπῆς περὶ τῆς ἀξίας ἑνὸς λογίου, ὡς ἐν τοῖς διαγωνισμοῖς, ἀλλὰ βράβευσιν ἐργασίας εὐσυνειδήτου, μακρᾶς, ἀνεγνωρισμένης. 'Ατομικαὶ προτιμήσεις ἢ γλωσσικαὶ πεποιθήσεις δὲν ἔπρεπε νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει. Ἔπρεπε δὲ τὸ 'Αριστεῖον νὰ ἀπενέμετο οὐχὶ εἰς ἕνα κατ' ἔτος λογοτέχνην, ὡς ἀρχικῶς ὡρίσθη, διότι ὁ θάνατος ἐν τῷ μεταξὺ θὰ ἐστέρει ὄχι ὀλίγους τῆς ὀφειλομένης τιμῆς, ἀλλὰ εἰς 20—30, τοὺς κορυφαίους καὶ τοὺς μᾶλλον διακριθέντας. Ἔπρεπε πρὸς τούτοις νὰ καθιεροῦτο καὶ ἀριστεῖον β' τάξεως ἢ, καλύτερα βραβεῖον ἐνθαρρύνσεως ὅπερ θ' ἀπενέμετο ὑπὸ τῶν ἀριστειούχων εἰς τοὺς νεωτέρους, τοὺς περισσότερον διακριθέντας εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας.

Πρὸς τούτοις, ὁ θεσμὸς ἔπρεπε νὰ περιελάμβανε καὶ ὑλικὴν ἐνίσχυσιν τῶν λογοτεχνῶν καὶ καλλιτεχνῶν καὶ πρὸ παντὸς ἀπονομὴν, ὡς ἐπρότεινεν ἄλλοτε ὁ κ. Δαμβέργης, συντάξεως εἰς τοὺς ἔχοντας τεσσαρακονταετῆ πνευματικὴν ἐργασίαν, μὴ ἔχοντας δὲ περιουσίαν διὰ νὰ ἠμπορέσουν νὰ ζήσουν ἀξιοπρεπῶς εἰς τὰ γηρατειά των ἢ ὅταν ἀσθενήσουν. Εἶνε γνωστὸν πῶς ἔζησαν καὶ πῶς ἀπέθανεν ἕνας Παπαδιαμάντης, ἕνας Μαρτζώκης, ἕνας Μητσάκης, ἕνας Κονδυλάκης, πῶς ἀσκητεύει ὁ κ. Μωραϊτίδης.

'Αλλὰ καὶ περὶ ἄλλων ἀκόμη ἀναγκῶν ἔδει νὰ μεριμνήσῃ τὸ Κράτος, ἱδρῦον τὸ 'Αριστεῖον. Περὶ ἱδρύσεως 'Εντευκτηρίου μετὰ Βιβλιοθήκης, δημοσίᾳ δαπάνῃ, θὰ ἐπληροῦτο δ' οὕτω ἓν κενόν, διὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἀπεδείχθη ἀνίσχυρος. Ἓν ἐντευκτήριον θὰ ἐχρησιμευεν ὡς ἀλεξικέραυνον τῶν προστριβῶν καὶ καυγάδων τῶν λογίων.

Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἀθρόα ἐπ' ἐσχάτων ἀπονομὴ τοῦ 'Αριστείου προεκάλεσε δικαίαν δυσφορίαν εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν φιλολογικοὺς καὶ καλλιτεχνικοὺς κύκλους καὶ σφοδρὰς ἐπικρίσεις διότι παρελείφθησαν ὀνόματα ἀπολαύοντα μεγάλης ἐκτιμήσεως καὶ εἰς τὸν κόσμον τὸν φιλολογικὸν καὶ εἰς τὸν κοινωνικόν. 'Απήχησιν τῆς δυσφορίας αὐτῆς ἀποτελεῖ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη διαμαρτυρία. Παρ' ὅλην τὴν δριμύτητα αὐτῆς, ἡ «Πινακοθήκη» κεκηρυγμένη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς γνώμης ὅταν μάλιστα αὕτη προέρχεται ἐκ χρηστοῦ συνειδότος, τὴν δημοσιεύει, ὑπάρχουν ἄλλως τε ἐν αὐτῇ ἀντιλήψεις, αἱ ὁποῖαι παρὰ τὴν ζωηρὰν ἴσως διατύπωσιν, ἐκπροσωποῦν τὴν γενικὴν ἐντύπωσιν, τὴν ἀρκετὰ ἐμφαντικῶς ἄλλως τε ἐκδηλωθεῖσαν.

Ἡ Διεύθυνσις

—

Ἡ ὁμαδικὴ ἀπονομὴ τοῦ 'Αριστείου τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν δι' «Ἐπαναστατικοῦ Διατάγματος», κατὰ παράβασιν τοῦ Νόμου, ὁρίζοντος ὅτι πρέπει ν' ἀποφαίνωνται οἱ παλαιοὶ 'Αριστειοῦχοι, ἐνεποίησε κατάπληξιν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον.

Μίαν ὡραίαν πρωΐαν, ἀντιστάσεως μὴ οὔσης, ἐκολυβοποιήθη τὸ 'Αριστεῖον διανεμηθὲν ὑπὸ ὑπὸ δύο τμηματαρχῶν εἰς τοὺς «ἡμετέρους», δηλαδὴ εἰς μαλλιαροὺς ἅμα δὲ καὶ Βενιζελικούς. Μόνον τὰ δύο αὐτὰ προσόντα ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει. 'Υφ' ὅλου τοῦ τύπου, ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ, κατεκρίθη ἡ τοιαύτη ἀπονομὴ τοῦ 'Αριστείου, οἱ δὲ λόγιοι καὶ καλλιτέχναι δριμύτατα ἀπεδοκίμασαν διὰ συνεντεύξεων αὐτήν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μειωθῇ ἡ ἀξία μιᾶς τιμητικῆς διακρίσεως, ἥτις ἐπὶ ἄλλων βάσεων ἔπρεπε νὰ στηριχθῇ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον νὰ ἀπονέμεται. Ἡ καθιέρωσις ἑνὸς 'Εθνικοῦ 'Αριστείου προϋποθέτει συναίσθησιν τῆς σημασίας αὐτοῦ παρὰ τῶν τεταγμένων εἰς τὴν ἀπονομὴν αὐτοῦ καὶ ἄκραν ἀμεροληψίαν καὶ αὐστηρότητα, ὥστε ὁ θεσμὸς νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ ὕψος τῆς περιωπῆς του. Παρ' ἡμῖν δυστυχῶς ὅλα, καὶ τὰ γράμματα ἀκόμη καὶ αἱ τέχναι, ἀποβαίνουν ζητήματα μικροπολιτικῆς, περιωρισμένης ἀντιλήψεως, συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας.

'Απονομὴ 'Αριστείου σημαίνει ἐπικύρωσιν τῆς ἀναγνωρίσεως μιᾶς ἀξίας, πανθομολογουμένης, ἀναμφισβητήτου Ὅταν ὅμως ἐκπίπτει τῆς σημασίας αὐτῆς διὰ τῆς βροχηδὸν ἀπονομῆς ἐπὶ ὡρισμένης ὁμάδος, περιφρονουμένης ἄλλης ἴσης ἢ ἀνωτέρας ἀξίας, τὸ ἀριστεῖον δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἐπιβολήν, ἀπαραίτητον διὰ τὸ κῦρος αὐτοῦ.

Πῶς ἔγινεν ἡ ἀπονομή; Ἐν ἀνωμάλῳ πολιτικῇ καταστάσει, ὡς ἐν ἦτο μέτρον κατεπειγούσης φύσεως. Κατηρτίσθη εἷς κατάλογος ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου τῶν Χειροτεχνημάτων, ὃν ὁ ὁμόφρων αὐτῷ τμηματάρχης τῶν Γραμμάτων καὶ Καλῶν τεχνῶν ὑπέβαλεν εἰς Ὑπουργόν, ἀγαθὸν βιομήχανον ὅστις ἠκούσθη κάποτε ἐρωτῶν: «Τὸ ὑπουργεῖον πόσους δροφοὺς ἔχει;» Καὶ ὁ κατάλογος περιέλαβε μὲν μερικούς, περὶ ὧν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀντίρρησις, ὡς ὁ Καμπούρογλους, ὁ Νιρβάνας, ὁ Βλαχογιάννης, ὁ Ξενόπουλος, ἀλλὰ καὶ ἄλλους οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν καμμίαν θέσιν εἰς τοὺς ἀριστεῖς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς πολιτικὴν Λέσχην. Καὶ εἶδεν ὁ φιλολογικὸς κόσμος χειροτονουμένους ἀριστειούχους τὸν περιλάλητον Ψυχάρην ὅστις περιφρονητικῶς ἀπέβαλε τὴν Ἑλλ. ἰθαγένειαν καυχώμενος ὅτι εἶνε «Φραντζέζος», τὸν κ. Πάλλην διὰ τὸν «Ταμπουρᾶν καὶ Κόπανον» καὶ ὅστις ὡς ἐκ τῆς ἐν 'Αγγλίᾳ μακρᾶς ἐργασίας του εἰς κάποιο ἐργοστάσιον εἶχε λησμονήσει καὶ τὴν γλῶσσαν, ἣν κατεκρεούργει, καὶ περιελήφθησαν εἷς νομομαθὴς παρέργως ἀσχοληθεὶς εἰς τὸ διήγημα, ὁ διευθυντὴς τοῦ «Νουμᾶ» — ὄχι διὰ τὴν λογοτεχνικήν του ἀξίαν ἀλλὰ διότι διηύθυνε περιοδικὸν τὸ ὁποῖον ἠγωνίσθη διὰ τὴν ὑπονόμευσιν τῆς γλώσσης, καὶ ὁ ποιητὴς κ. Σκίπης ἴσως διότι ἔγραψε τὸν ὕμνον τῆς Δημοκρατίας καὶ ὁ κ. Χόρν, διότι ἔγραψε τὸ «Φινταναάκι!»

'Αλλὰ λόγιοι ὡσὰν τοὺς περισσοτέρους ποῦ τὸ ἔλαβαν, ὑπάρχουν πολλοί, οἱ ὁποῖοι εὐλόγως ἔχουν τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωροῦν ἑαυτοὺς ἀδικηθέντας, καὶ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι πολὺ μεγαλειτέρας ἀξίας ποιοτικῶς καὶ ποσοτικῶς καὶ ἀνεγνωρισμένοι παρὰ τοῦ μεγάλου ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ. 'Αποτελεῖ ἀσυγχώρητον παράλειψιν, — ὄχι ἁπλῆν παραδρομήν, ὡς κατόπιν τοῦ θορύβου πτωχοπροδρομικῶς ἠθέλησαν νὰ δικαιολογηθοῦν οἱ δύο ποιηταὶ οἱ δράσται τῆς ἀπονομῆς — ἡ ἀπουσία ἐκ τοῦ καταλόγου, κατόπιν τῆς ἀθρόας μάλιστα ἀπονομῆς, τοῦ Παγανέλη, τοῦ 'Αμπελᾶ, τοῦ Χατζοπούλου, τοῦ Λάσκαρη, τοῦ Στρατήγη, τοῦ Δαμβέργη, τοῦ Φιλαδελφέως, τοῦ Τανάγρα, τοῦ Χρηστοβασίλη, τοῦ Τρουλαντώνη, τοῦ Καλογεροπούλου, τοῦ Μωραϊτίνη, τοῦ Σκόκου καὶ ἄλλων τινῶν, οἱ ὁποῖοι προσέφεραν ὑπηρεσίας εἰς τὰ νεοελληνικὰ γράμματα ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, περισσοτέρας βέβαια ἀπὸ τοὺς ἡμίσεις τοὐλάχιστον τῶν νέων ἀριστειούχων παρελείφθησαν προφανῶς διότι δὲν κατέστρεψαν τὴν γλῶσσαν καὶ διότι δὲν ἐκολάκευσαν τὸν ποιητὴν τῶν «Κλεισ ῶν βλεφάρων» ὅστις ἀπεδείχθη πολὺ ἀνοικτομάτης διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ χωρίσῃ τὰ πρόβατα ἀπὸ τὰ ἐρίφια, ἀποκλείων τοῦ Νυμφῶνος τὰ πρῶτα.

Τὸ 'Αριστεῖον δὲν εἶνε διορισμὸς εἰς θέσιν δημοσίαν διὰ νὰ δίδεται ὡς ρουσφέτι. Ἡ Πολιτεία ἀφοῦ οὐδέποτε κατεδέχθη ἐκ τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ ἀνερχομένου εἰς χιλιάδας ἑκατομμυρίων νὰ ἐνισχύσῃ ὑλικῶς τοὺς ἐργάτας τοῦ πνεύματος, ἠθέλησε ν' ἀμείψῃ ἠθικῶς αὐτούς. 'Αλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη ἐφάνη ἀνίκανος.

'Αλλὰ πολὺ ἀπατῶνται οἱ νομίζοετες ὅτι διὰ τῆς ἀπονομῆς ἑνὸς ἀριστείου δύνανται νὰ ἐπιβάλλουν ἕνα συγγραφέα εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, ὅταν οὗτος δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπιβληθῇ διὰ τῶν ἰδίων ἔργων του.

'Αλλὰ καὶ εἰς τὴν καλλιτεχνίαν ἀκόμη μεγαλειτέρα ἡ διαπραχθεῖσα ἀδικία. Ἠγνόησεν ὁ κ. Τμηματάρχης τῶν Καλῶν Τεχνῶν τὸν Ρεγκλόν, τὸν Φωκᾶν, τὸν Μπακατσιάμπην, τον Ἐπαμ. Θωμόπουλον, τὸν 'Αριστέα, τὴν Φλωρᾶ, τὸν Γιαλλινᾶν καὶ γλύπτας ὡς ὁ Μπονᾶνος, ὁ Θ. Θωμόπουλος, οἱ δύο Δημητριάδαι, ὁ Σῶχος διὰ νὰ λάβῃ τὸ ἀριστεῖον ὁ μαλλιαρὸς τῆς παλέττας κ. Μαλέας, οὐδεὶς δὲ γλύπτης, κηρυχθείσης οὕτω τῆς γλυπτικῆς εἰς χρεωκοπίαν.

'Αλλὰ καὶ ἡ Παρασκευοπούλου, ὁ Τκβουλάρης, ὁ Οἰκονόμου, ὁ Φύρστ, ὁ Βονασέρας, δὲν ἐκρίθησαν ἄξιοι νὰ τεθοῦν εἰς τὸ πλευρὸν τῆς κ. Κυβέλης καὶ τῆς κ. Μαρίκας.

Οἱ «ἁρμόδιοι» διὰ νὰ μειώσουν τὴν δυσάρεστον ἐντύπωσιν ἣν γενικῶς ἐνεποίησεν ἡ ἄστοχος καὶ μεροληπτικὴ ἀπονομὴ τοῦ ἀριστείου κυρίως δὲ ἡ παράλειψις τῶν ἱκανῶν, ἔσπευσαν νὰ δηλώσουν ὅτι ἡτοιμάζετο νέα ἀπονομὴ διὰ τοὺς παραλειφθέντας. Παρῆλθε ἑξάμηνον καὶ ἡ ἐπαγγελία δὲν ἐπραγματοποιήθη. Το θεωροῦμεν εὐτύχημα, διότι ἀσφαλῶς νέα «γκάφα» θὰ ἐπηκολούθει τὸ πρῶτον ὀλίσθημα.

Ἐλέχθη ὅτι οἱ νέοι 'Αριστειοῦχοι θὰ προωρίζοντο καὶ ὡς 'Ακαδημαϊκοί. Προφανῶς θὰ ἐλέχθη ἀπὸ κάποιον μοχθηρὸν καὶ «ἄσπονδον φίλον» τῶν ἀριστειούχων, θελήσαντα ν' ἀστειευθῇ εἰς βάρος των. Ὁ 'Απόλλων καὶ ἡ 'Αθηνᾶ εἶνε καὶ διὰ πολὺν καιρὸν θὰ παραμείνουν οἱ μόνοι καὶ ἄξιοι 'Ακαδημαϊκοί.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΑΓΚΑΘΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὰ ἀρχαιότερα φαρμακεῖα. — Στατιστικὴ Βασιλέων — Τὸ γυμνὸν ἐν τῇ φιλολογίᾳ — Νεκρὸς λαμβάνων χρήματα — Βροχὴ νομοσχεδίων. — Σωματεῖον θνησιγενές. — Ὁ Ἑρμῆς ζητιάνος — Ἄϊφελ. — Μπούκλα 3,500 ἐτῶν.

Δύο ἦσαν τὰ ἀρχαιότερα φαρμακεῖα εἰς τὰς Ἀθήνας, τοῦ Βουσάκη — ἡ «Ἔλαφος» εἰς τὴν ὁδὸν Ἀδριανοῦ — καὶ τοῦ Κρίνου ἱδρυθὲν τῷ 1841. Τὸ πρῶτον ὑφίσταται. Τὸ ἄλλο ἔκλεισε διὰ νὰ ἀνοίξῃ εἰς τὴν θέσιν του πρὸς εἰρωνείαν ἓν ... ζαχαροπλαστεῖον. Τὰ κινίνα καὶ ρετσινόλαδα καὶ τὰ πικρὰ καταπότια διεδέχθησαν μπακλαβάδες καὶ γαλατομπούρεκα, ἡδύποτα καὶ σοκολατάκια. Ἂς εὐχηθῶμεν οἱ θαμῶνες τοῦ ζαχαροπλαστείου νὰ μὴ ἐνθυμηθοῦν ὅτι εὐλόγως ὑπῆρχεν ἐκεῖ φαρμακεῖον...

Τὸ κλείσιμον αὐτὸ τοῦ παλαιοῦ φαρμακείου μοῦ ὑπενθυμίζει ἓν ἄλλο φαρμακεῖον τὸ ὁποῖον ἐπεσκέφθην εἰς Ραβένναν, ὡς τι ἀξιοπερίεργον, μετὰ τὰς θαυμασίας ἁγιογραφίας τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς πόλεως. Τὸ φαρμακεῖον αὐτὸ ἠρίθμει ζωὴν 400 ἐτῶν, εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, καίτοι ἐνοικιοστάσιον δὲν ὑφίσταται. Εἶνε ἰσόγειον ἀρχαιοπρεπές, ὅπως ἦτο ἀκριβῶς πρὸ τεσσάρων αἰώνων. Δὲν εἰξεύρω μόνον ἂν εἶχαν τὴν πρόνοιαν οἱ κατὰ καιροὺς φαρμακοποιοὶ νὰ φυλάξουν πρὸς ἀνάμνησιν καὶ κανὲν φάρμακον ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ἱδρύσεως του. . .

*

Καὶ μία στατιστικὴ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας

Ἐν Ἑλλάδι εἰς διάστημα 80 ἐτῶν (1833 - 1913) δύο μόνον βασιλεῖς ἐκάθησαν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ὁ Ὄθων βασιλεύσας ἐπὶ 30 ἔτη καὶ ὁ Γεώργιος Α' (1863 - 1913) βασιλεύσας ἐπὶ 50 ἔτη. Κατόπιν εἰς διάστημα 10 μόλις ἐτῶν (1913 - 1923) τρεῖς ἐβασίλευσαν βασιλεῖς, ὁ εἷς μάλιστα δίς. Καὶ ἀφορμὴ τῆς τοιαύτης διαφορᾶς, μεταξὺ μακροβιότητος καὶ μὴ, τῆς βασιλικῆς διαδοχῆς ; Ὁ πόλεμος.

*

Τὸ κῦμα τῆς ἀνηθικότητος ὑπὸ τύπον περιοδικοῦ καὶ βιβλίου ἐπλημμύρισε τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὰ περίπτερα παρατάσσονται ἐπιδεικτικῶς διάφορα ἔντυπα καὶ ἐξώφυλλα μὲ τίτλους γαργαλιστικούς, ἀσέμνους. Τὸ γυμνὸν ὀργιάζει, ἡ ἔκδοσις δὲ περιοδικοῦ καὶ βιβλίου σόκιν κατήντησεν ἐπιχείρησις ἐπικερδής, διότι δυστυχῶς τὸ ἀνήθικον, ἑλκύει ἀγρεῦον θύματα μεταξὺ τῆς νεολαίας ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Κατὰ τοῦ οἰκτροῦ αὐτοῦ ἀποκαρδιωτικοῦ φαινομένου, κατὰ τῆς ἀσυνειδήτου αὐτῆς τάσεως πρὸς ἔκλυσιν τῶν ἠθῶν τῆς νεολαίας ἐξηγέρθη ὁμὰς ἐντίμων πολιτῶν, ἥτις ἀφύπνισε τοὺς ἁρμοδίους, διὰ νὰ σταματήσῃ τὸ κακόν. Καὶ ὁ Μητροπολίτης κατήγγειλε τὰ σόκιν ἔργα καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς ἀπηγόρευσε τὴν κυκλοφορίαν των, κατασχέθησαν ὅσα εὑρέθησαν ἐκτεθειμένα καὶ συνέστη ἐπιτροπὴ διὰ ν' ἀσκῇ ἔλεγχον ἐφεξῆς ἐπὶ τῶν ἐκδιδομένων περιοδικῶν καὶ βιβλίων, τῶν ἐχόντων ὡς σκοπὸν τὴν γυμνότητα.

Ἦτο ἀνάγκη βέβαια νὰ ἐκλείψῃ μία κατάστασις πνευματικῆς πωρώσεως, ἥτις ἐδηλητηρίαζε τὴν νεότητα. Εἶνε ἀνηθικότης τὸ γυμνόν ; Ἠρώτησαν διαμαρτυρόμενοι οἱ ἐκδόται. Προσποιοῦνται πῶς ἀγνοοῦν ὅτι ὑπάρχει Γυμνὸν — τέχνη καὶ γυμνὸν — ἀνηθικότης. Γυμνὸν — θαυμασμὸς καὶ Γυμνὸν — χυδαιότης. Ἐν τούτοις, ὅπως ὅλαι αἱ καλαὶ ἰδέαι, ἡ κίνησις αὐτὴ τῶν ἁρμοδίων πρὸς ἀναχαίτισιν τοῦ κακοῦ, ἠτόνησε πολὺ γλήγορα. Καὶ ἐξεδόθησαν πάλιν τὰ ἄσεμνα βιβλία. Μήπως πρέπει καὶ ἡ δίωξις αὐτὴ ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Μητροπολίτου καὶ νὰ περιέλθῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Ἐννόμου τάξεως ;

*

Τὸ Βικέλειον ἔπαθλον διὰ τὸν καλλίτερον τόμον διηγημάτων ἐκ τῶν κατὰ τὴν λήξασαν διετίαν εἰς τόμους ἐκδοθέντων ἀπενεμήθη εἰς τὸν μακαρίτην Θεοτόκην. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀπονομῆς ἑνὸς βραβείου φιλολογικοῦ εἶνε φυσικὰ ἡ ἐνίσχυσις τῆς συγχρόνου παραγωγῆς καὶ ἡ παρόρμησις ἑνὸς συγγραφέως πρὸς συνέχισιν τῆς ἐργασίας του, ὅπως ὀρθῶς παρετήρησαν εἰς «Παλαιὸς» εἰς τὴν «Ἀπογευματινὴν» καὶ εἷς μεσόκοπος ποιητὴς εἰς τὴν «Δημοκρατίαν». Τὶ σκοπὸν ἐξυπηρετεῖ ἡ ἀπονομὴ εἰς ἕνα συγγραφέα ὅστις δὲν θὰ γράψῃ πλέον καὶ ὅστις ἀφοῦ εἶνε νεκρὸς δὲν ἔχει φυσικὰ ἀνάγκην ἐνισχύσεως; Ἓν τοιοῦτον βραβεῖον μεταθανάτιον ἠμποροῦσε ἴσως ν' ἀπονείμῃ ὁ κ. Τανάγρας τῶν Ψυχικῶν ἐρευνῶν ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ κ. Δροσίνης τῶν «Φωτερῶν σκοταδιῶν».

Ἡ Ἐπιτροπὴ πρὸς τούτοις ὤφειλε ν' ἀναφέρῃ ποίους τόμους διηγημάτων ἔλαβε ὑπ' ὄψει ἔστω καὶ χρονογραφικῶς, διὰ πολλοὺς λόγους. Ἡ ἀνεξέλεγκος αὐτὴ κρίσις ἐμβάλλει εἰς ὑπονοίας.

*

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας εἶνε ἰατρὸς — πολλοὶ δὲ ἰατροὶ διεκρίθησαν ὡς φιλόμουσοι. Λοιπὸν θὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν σειρὰν ἀναμορφωτικῶν νομοσχεδίων, περὶ ἐκδόσεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς γλώσσης μέχρι τοῦ γράμματος Δ, περὶ ἐθνικοῦ θεάτρου, περὶ ἐπαγγελματικῆς σχολῆς ἠθοποιῶν, περὶ τῆς σχολῆς τῶν καλῶν τεχνῶν, περὶ ἱδρύσεως νέου Πανεπιστημίου εἰς Θεσσαλονίκην κλπ. Ὅλα δηλαδὴ τὰ ἄλυτα ζητήματα τὰ διαιωνισθέντα. Καὶ ἓν ἂν λυθῇ, πρέπει νὰ εἴμεθα ἐνθουσιασμένοι μὲ τὸν κ. Ὑπουργὸν μολονότι περιστοιχίζεται ἀπὸ ὅλους τοὺς μαλλιαροὺς καὶ πιθανὸν νὰ παρασυρθῇ εἰς ἀτοπήματα πρὸς ἱκανοποίησιν προσωπικῶν συμφερόντων ἢ ἰδεῶν ἐξαμβλωματικῶν.

*

Πρὸ ἑξαμήνου ἱδρύθη Λογοτεχνικὸς σύνδεσμος. Προείπομεν τὸ ἄδοξον τέλος του. Ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐφανταζόμεθα ὅτι θὰ ἐπήρχετο πρὶν ἀρχίσῃ ἡ δρᾶσις του. Τὸ θνησιγενὲς σωματεῖον εἰς ὃ ἀνεμίχθησαν ἐξ ἀρχῆς πρόσωπα ἀκατάλληλα καὶ παρωρέθησαν ἄλλα διότι δὲν ἦσαν δημοτοκισταί, ἂς κοιμηθῇ στὴ κούνια του τὸν αἰώνιον. Οἱ ἀληθινὰ ὅμως ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν μιᾶς ἐπαγγελματικῆς ἐπικοινωνίας λόγιοι καὶ καλλιτέχναι δὲν πρέπει νὰ σκεφθοῦν νὰ ἱδρύσουν ἓν ἄλλο σωματεῖον ἐπὶ ὑγιῶν βάσεων ;

*

Ἕνας ξένος, κ. Μοργκεντάου, ἔσχε μίαν φαεινὴν ἰδέαν. Νὰ περιοδεύσῃ εἰς Ἀμερικὴν ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους καὶ ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ ἀξιοπερίεργου θεάματος νὰ ἐξησφαλίζετο οὕτω ἀντὶ δανείου μία εἴσπραξις ἑκατομμυρίων.

Ὁ Ἑρμῆς ὡς γνωστὸν δὲν στέκει καλὰ στὰ πόδια του ὡς ἐκ τῶν σεισμῶν, εἶνε δὲ καὶ ἀνάπηρος. Λοιπὸν ἦτο καταλληλότατος δι' ἐπαιτείαν, ἀσφαλὴς δὲ ἡ Κυβέρνησις περὶ τῆς ἐνισχύσεως τῶν οἰκονομικῶν της ἀφοῦ ὁ Ἑρμῆς δὲν ἔχει χέρια νὰ κλέψῃ τὸ Δημόσιον. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ἡ μεγαλοπρεπὴς μωρία τοῦ κ. Μοργκεντάου ἐνκυάγησεν, ὅπως ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ ναυγήσῃ καὶ τὸ πλοῖον ποῦ θὰ τὸν μετεκόμιζε ἀπὸ... ἀγανάκτησιν διὰ τὸ πραξικόπημα.

*

Ἀπέθανεν ὁ Ἄϊφελ ὁ ἀπαθανατισθεὶς μὲ τὸν ὑπερύψηλον πύργον. Ἔζησε 91 ἔτη. Δηλαδὴ περισσοτέρα ἀφ' ὅσα θὰ ζήσῃ ὁ πύργος του, διὰ τὸν ὁποῖον πρὸ εἰκοσαετίας ἀκόμη ἔλεγαν ὅτι ἔγυρε καὶ θὰ πέσῃ. Ὁ πύργος παρέσχε ὑπηρεσίας κατὰ τὸν πόλεμον· ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς κατοπτεύσεις δι' ἠλεκτρικοῦ προβολέως. Ἤδη εἶνε ἀσύμματος καὶ ἀστρονομικὸς σταθμός. Ὁ Ἄϊφελ ἔγινε γνωστότερος ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους εἰς οὓς ὀφείλονται μεγάλαι ἀνακαλύψεις.

*

Κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Λοῦξορ, αἱ ὁποῖαι ἐσυνεχίσθησαν πρό τινος, διὰ νὰ διακοπῶσι καὶ πάλιν, εὑρέθη ἐντὸς χρυσοῦ κυτίου μέσα εἰς τὸν τάφον τοῦ Τούτ - Ἄγχ - Ἄμμων μία μπούκλα, ἡ ὁποία εἶχε, λέγουν, κοπῇ ἀπὸ τὰ μαλλιά του ὅταν ἦτο μικρός. Λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἡλικίας τοῦ μετὰ θάνατον τοσοῦτον διαφημισθέντος Φαραώ, ἡ ἐσχατόγηρος αὐτὴ μπούκλα ἔχει τὸ παγκόσμιον ρεκὸρ τῶν τριχῶν. Καὶ αἱ κυρίαι αἱ ὁποῖαι ἐσφετερίσθησαν τὴν μόδαν ἐξ ἑνὸς τάφου μὲ τὰ φορέματα καὶ ὑποδήματα Φαραώ, ἂς ἀφήνουν ἕνα βόστρυχον νὰ κρέμεται πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ Φαραὼ καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ πολυτίμου, ὅσον καὶ ἀνελπίστου εὑρήματος.

ΔΑΦΝΙΣ

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ

Μετ' ἐξαιρετικῆς λαμπρότητος ἑωρτάσθη ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Μεσολογγίῳ ἡ ἑκατονταετηρὶς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Βύρωνος. Καὶ ἡ γενέτειρα Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰταλία καὶ τὸ Βέλγιον ἀνεμνήσθησαν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς ἥτις τὸν ἐνεκολπώθη καὶ εἰς ἣν ἀφιέρωσε τὰς καλλιτέρας του ἐμπνεύσεις καὶ δι' ἣν ἐθυσίασε τὴν ζωήν του ἐτίμησε πανηγυρικώτατα τὸν ποιητὴν τοῦ Τσάϊλδ Χάρολδ, ὡς ἴδιον τέκνον. Μολονότι αἰὼν παρῆλθεν ἀφ' ὅτου τὸ δειλινὸν τῆς 19 Ἀπριλίου 1824 ἐξέπνεεν ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην τῆς ἐκστρατείας εἰς ἓν πενιχρὸν δωμάτιον, ζῇ ὅμως ἔκτοτε εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἔθνους μὲ τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἣν ἐξεδήλωναν ὅταν ἔζη οἱ ἀγωνισταὶ οἱ ὑπὲρ τῆς Ἑλλὴν. ἐλευθερίας θυσιαζόμενοι.

Ὁ Βύρων εἶνε ἡ ποιητικωτέρα φυσιογνωμία τοῦ φιλελληνισμοῦ κατὰ τὸν ἀγῶνα. Ἀγάλματά του ἐστήθησαν εἰς τὸ Μεσολόγγι τὸ 1881 καὶ ἐν Ἀθήναις, ὁ Σολωμὸς καὶ ὁ Παράσχος τὸν ὕμνησαν, σύλλογος φιλολογικὸς ἱδρύθη μὲ τὸ ὄνομά του, τὸ ὁποῖον καὶ ὡς βαπτιστικὸν καθιερώθη.

Συνεχίζουσα ἡ Ἑλλὰς τὴν εὐγνώμονα ἀνάμνησίν της ἐτοποθέτησε πλάκας ἀναμνηστικὰς εἰς τὸν τόπον ὅπου ἠγείροντο αἱ οἰκίαι εἰς ἃς ἔμενεν, ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Μεσολογγίῳ, γραμματόσημον ἀναμνηστικὸν ἐξεδόθη.

Αἱ ἑορταὶ τῆς ἑκατονταετηρίδος προσέλαβον πανηγυρικὸν χαρακτῆρα. Ὡμίλησαν οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Μενάρδος καὶ Ἀνδρεάδης καὶ ὁ Ἄγγλος ποιητὴς Ντραινγκουῶτερ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ ὁ ποιητὴς κ. Σκίπης πρὸ τοῦ ἀγάλματος

ὁ κ. Ἀτσλεῦ πρὸ τῆς ἱδρυθείσης ἀναμνηστικῆς στήλης, ὁ κ. Δήμαρχος κατὰ τὴν ἐν τῷ Δημαρχείῳ δεξίωσιν, οἱ κ. κ. Κουρτίδης, Βολωνάκης, Παλαμᾶς ἐν τῷ Παρνασσῷ, ὁ κ. Καλογερόπουλος ἐν τῇ Λέσχῃ τῆς Ἐθν. Τραπέζης, ὁ κ. Σάρρος ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ Λέσχῃ, ὁ κ Ράδος ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, ὁ κ. Pinbs πρὸ τοῦ χώρου ἔνθα κατῴκησεν ὁ Βύρων, ὁ κ. Μοργκεντάου ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ νέου προσφυγικοῦ συνοικισμοῦ τοῦ λαβόντος τὸ ὄνομα τοῦ Βύρωνος, ὁ κ. Πρωθυπουργός, ὁ κ. Πρύτανις καὶ ὁ Ἄγγλος κ. Ρόδ ἐν Μεσολογγίῳ Τὰς ἑορτὰς ἐπέστεψεν ἑορτὴ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως καθ' ἣν ἀπηγγέλθησαν στροφαὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐψάλη τὸ ποίημα τὸ πρὸς τὴν Κόρην τῶν Ἀθηνῶν Ἡ Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἑταιρεία εἶχε τὴν εὐτυχῆ ἔμπνευσιν νὰ διοργανώσῃ ἔκθεσιν ἐνθυμίων τοῦ ποιητοῦ, περὶ τὴν ἐσχάτως ἀποκτηθεῖσαν ἐπιθανάτιον κλίνην του.

Εὐκταῖον θὰ ἦτο ἐπ' ἀφορμῇ τοῦ Ἰωβιλαίου νὰ ἐγίνετο μία πλήρης λογοτεχνικὴ μετάφρασις τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ, ἵνα γνωρίσῃ ὁ Ἑλλην. λαὸς πληρέστερον ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον τοσοῦτον ἐτίμησε.

ΣΚΙΨΕΙΣ

Ἂν ἡ Νεότης εἶχε μόνον τὴν θερμότητα τῆς κινήσεως, θὰ ἐκαίετο καὶ θὰ ἐγίνετο στάκτη. Μὰ ὑπάρχει πάντα τὸ κρυμμένον δάκρυ, ποὺ τὴν κρατεῖ δροσεράν.

*

Ἡ φωνὴ τοῦ Κόσμου δὲν εἶνε μόνον «Ἔχω», μὰ καὶ «Δίνω». Τὴν πρώτην αὐγὴν τῆς Δημιουργίας, τὸ «Ἔχω» πατρεύτηκε μὲ τὸ «Δίνω». Ἂν ὁ δεσμὸς αὐτὸς τῆς ἑνώσεως ἐθραύετο ἡμέραν τινά, ὅλη ἡ Πλάσις θὰ κατεστρέφετο.

*

Τὰ ἄστρα στὸν οὐρανό, σὰν μάτια μᾶς κυττάζουν Φαίνονται σὰν ἀμέτρητα μάτια ποὺ συνηντήσαμεν εἰς τὴν περασμένην ζωήν μας. Καὶ ἀπὸ τὰς μυριάδας τῶν λουλουδιῶν εἰς τοὺς κάμπους, φαίνεται σὰν νὰ ἔρχεται τὸ ψιθύρισμα ἐκείνων ποὺ ἔχουμε λησμονήσῃ καὶ νὰ μᾶς λέγει : «Θυμηθῆτε μας λοιπόν !»

*

Ἡ Γῆ, ἡ ἀγαπημένη Γῆ, ἡ ὡραία Γῆ. Ἡ καλὴ μητέρα μας : Θέλει καθε τί ποὺ ἔχουμε : Τὸ Χάδι τῶν χεριῶν μας, τὸ τραγοῦδι τῶν καρδιῶν μας.

ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΑΘ ΤΑΓΚΟΡ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Αἱ πνευματικαὶ ἐκδηλώσεις προσλαμβάνουν συχνὰ τὸν τύπον ἐπιδημίας.

Πότε ἐπιδημία διαλέξεων, πότε συναυλιῶν, ἐφέτος ἐκθέσεων. Εἶνε σύμπτωσις ἢ φαινόμενον ψυχολογικόν; Ἀδιάφορον. Τὸ γεγονὸς εἶνε ὁπωσδήποτε ἀξιοσημείωτον, ἀφοῦ ἐντὸς ἑξ ἑπτὰ μηνῶν διωργανώθησαν δέκα πέντε καλλιτεχνικαὶ ἐκθέσεις ἐν Ἀθήναις. Μολονότι ὁ χῶρος, προκειμένου περὶ ἐκθέσεως χιλίων πεντακοσίων περίπου ἐν συνολῳ πινάκων εἶνε ἀνεπαρκέστατος, θὰ προσπαθήσω νὰ δώσω γενικοὺς χρωματισμοὺς τῆς καλλιτεχνικῆς ἀξίας τῶν ἐκθετῶν, οἱ ὁποῖοι παρὰ τὴν κρατοῦσαν παρὰ τῇ κοινωνίᾳ ὀλιγωρίαν πρὸς ἐνίσχυσιν, ἐργάζονται μετ' ἐγκαρτερήσεως καὶ ἠμπορεῖ νὰ εἰ ῇ κανεὶς μετ' ἐνθουσιασμοῦ.

Εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων ἐγένετο σειρὰ ἐκθέσεων. Ὁ ἐσχάτως ἀναφανεὶς καὶ ὡς συγγραφεὺς κ. Κόντογλου μᾶς ἔδωσε μίαν σειρὰν ἁγιογραφιῶν ἐξ Ἁγίου Ὄρους τὰς ὁποίας δὲν ἀντέγραψε ἁπλῶς, ἀλλὰ διηρμήνευσε καὶ συνεπλήρωσε, μία δηλαδὴ αἰσθητικὴ προσπάθεια τολμηρά, ἀπαιτοῦσα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ βαθεῖαν γνῶσιν τῆς ἱστορίας τῆς Βυζαντιακῆς τέχνης, ἣν, ὡς ὁμολογεῖ ὁ ἐρασιτέχνης εἰκονογράφος, δὲν κατέχει. Ἑκατὸν αὐτῶν μᾶς ἔδωσε τριάκοντα πίνακας εἰλημμένους ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Καὶ εἰς αὐτοὺς ἐπεδίωξε μίαν ἐξωτερίκευσιν ψυχικῆς διαθέσεως, ἀναλόγου πρὸς τὸ ὑποβλητικὸν θέμα.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος εἵλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν καλλιτεχνῶν μας. Ἡ ἰδιορρυθμία τῶν μονῶν, ἡ ἀρχιτεκτονική, τὸ ἐσωτερικόν των εἶνε τόσον χαρακτηριστικά, ὥστε δικαίως ἐπεζήτησαν ν' ἀυσθῶσι θέματα καλλιτέχναι, οἱ ὁποῖοι δὲν νομίζουν ὅτι οἱ τέσσαρες τοῖχοι ἑνὸς ἐργαστηρίου ἠμποροῦν νὰ κ νήσουν τὴν χρωστῆρα ἱκανοποιητικῶς. Τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶνε ἕνας καλλιτεχνικὸς θησαυρὸς ἀνεκμετάλλευτος.

Τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων ἐπαρουσίασε διὰ τρίτην φορὰν τὰς προόδους τῶν κυριῶν εἰς τὰς ὡρκίας τέχνας. Ἡ ἐφετεινὴ ἔκθεσις εἶνε ἀνωτέρα τῆς προπερσινῆς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν καλλιτεχνίδων εἶνε πυκνός, ἀντεπροσωπεύθη δ' ἑκάστη μ' ὀλίγα ἔργα συναγωνιζόμεναι φιλοτίμως εἰς εὐσυνειδησίαν. Ἐν ὅλῳ 100. Ὀκτὼ κυρίαι—Ἀσπρογέρακα, Γεωργαντῆ Κοντοπούλου, Οἰκονομίδου, Πραντούνα, Ταρσούλη, Χατζημιχάλη, Φλωρᾶ—καὶ διπλάσιος ἀριθμὸς δεσποινίδων παρατάσσουν τὰς δυνάμεις των. Ἀξίζουν ἰδιαιτέρας μνείας, τῆς κ. Κοντοπούλου ὁ Μικρὸς ἐρασιτέχνης, δηλαδὴ ὁ πεντάχρονος υἱός της ὁ δεικνύων μίαν καλλιτεχνικὴν πρόωρον ἐκδήλωσιν αὐτοδιδάκτου ἐπιδόσεως εἰς τὴν ζωγραφικήν, καὶ ἡ χορεύτρια εἰς στάσιν καὶ κίνησιν ἑνὸς Ἀνατολικοῦ χοροῦ μὲ μίαν ἔκφρασιν μαργιόλικην εἰς τὰ μάτια, τῆς κ. Γεωργαντῆ τὸ Β' νοσοκομεῖον, τῆς κ. Χατζημιχάλη τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Δημητρίου Θεσσαλονίκης, τὸ Θεσσαλικὸ χωριὸ καὶ ἡ Μακεδόνισσα, τῆς κ. Ἀσπρογέρακα τὰ ποιητικὰ ἄνθη, τῆς κ. Ταρσούλη ἡ Σωροκάδα καὶ τὸ βάζο τῆς Κιουτάχειας, τῆς δ. Φραντάτου τὰ παιδάκια ποὺ παίζουν καὶ ἡ γεροντικὴ κεφαλὴ—δύο ἀντιθέσεις ἀποδοθεῖσαι μὲ ἐξαιρετικὴν ἀντίληψιν τέχνης.

Εἰς παράπλευρον αἴθουσαν δέκα ζωγράφοι, Ἕλληνες καὶ ξένοι, ἄρρενες καὶ θήλεις, ὅλοι δὲ ὀπαδοὶ τοῦ ἰμπρεσιονισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες εἶνε οἱ κ. κ. Ἀστεριάδης, Γιολδάσης, Γύπαρης, αἱ κυρίαι Χατζηλαζάρου, Χατζημιχάλη, αἱ δ. Κωλέττη, Ραφτοπούλου. Ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν τῶν δέκα, δέκα μόνον ἔργα θὰ ἠμποροῦστε νὰ ἀνεχθῇ ὁ θεατὴς χωρὶς νὰ πάθῃ διαστροφὴν τοῦ καλλιτεχνικοῦ του αἰσθήματος. Διότι τὰ ἄλλα ἦσαν ἐκ προμελέτης παράδοξα. Οἱ ξένοι, ὡς σύμμαχοι, —καὶ τὸ χειρότερον – ὡς ὁδηγοὶ τῶν Ἑλλήνων τοὺς ὤθησαν εἰς μίαν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς σοβαρᾶς τέχνης. Ὁ κ. Γιολδάσης μᾶς δίδει τοὺς περισσοτέρους πίνακας καὶ τὰς περισσοτέρας ἐλπίδας ἀναδείξεως, ἐὰν ἀνακόψῃ τὴν τάσιν τοῦ μοντερνισμοῦ, ἥτις ἄγει πολλάκις διὰ τῆς ὑπερβολῆς εἰς ἀρνητικὰ ἀποτελέσματα.

Τὰ καλλίτερα σχετικῶς ἔργα τῆς ἐκθέσεως ἦσαν ἡ ὁλόσωμος προσωπογραφία κυρίας, τὸ γεφῦρι τῆς Πόρτα Παναγιᾶς καὶ δύο πίνακες τῶν Μετεώρων τοῦ κ. Γιολδάση, ἡ κ. Ν. τοῦ Ἑλληνορώσσου Γύπαρη, τοῦ Ἐλίσκεβιτς ἐν σκίτσο χορευτρίας, τοῦ Μαρτζουνάνοβ ἐν ἀντίγραφον τῆς ἐν Αἰγίνῃ Ἁγ. Μαρίνης.

Τὰ ἔργα τοῦ ἐν Ν. Ὑόρκῃ Γερμανοῦ Μύλλερ ἐξπρεσιονιστικά, δηλαδὴ ἐξωφρενικά, ἀκατανόητα, ἀντιπαθητικά, τερατόμορφα.

Τῆς κ. Χατζημιχάλη εἶνε τὰ περισσότερον τεχνικὰ καὶ καθαρῶς Ἑλληνικὰ ἔργα. Ἡ Παντάνασσα, τὰ ἐσωτερικὰ σπιτιοῦ, ὁ τσοπάνος, ἡ Σκυριώτισσα ξεκουράζουν τὸ μάτι τοῦ θεατοῦ.

Ὁ κ. Σουὼν περαστικὸς ἐξ Ἀθηνῶν δεικνύει μίαν σημαντικὴν ἐξέλιξιν ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς Ἑλλάδα ἐπισκέψεώς του. Εἶνε ζωγράφος, γλύπτης, χορευτής. Καλλιτέχνης εἰς τὴν εὐρυτάτην σημασίαν τῆς λέξεως.

Ἐξέθεσε ἔργα πολὺ μελετημένα, μὲ πολλὴν αἰσθητικήν, πρωτότυπα εἰς ἔμπνευσιν, μὲ ἔννοιαν, συμβολισμόν, μὲ ἁπλότητα εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως. Ἠμποροῦσαν νὰ πάρουν οἱ δέκα τῆς γειτονικῆς αἰθούσης μαθήματα ἀπὸ τὸν Σουών. Τὶ διαφορὰ αἰσθητικῆς καὶ ὁρίζοντος ψυχικοῦ καὶ διαυγείας διανοήσεως καὶ σεμνότητος γραμμῶν.

*

Εἰς τὸν «Παρνασσόν», ἡ κ. Ἀθηνᾶ Ταρσούλη διὰ πρώτην φορὰν ἐξέθεσε συγκεντρωμένον τὸ ἔργον της. Καὶ ἦτο καιρός. Εἶχε δώσῃ δείγματα τῆς τέχνης της, ἀλλ' ἤδη δυνάμεθα νὰ τὴν ἐκτιμήσωμεν ἀσφαλέστερα Παρουσιάζει μίαν συστηματικὴν σπουδὴν τοῦ τοπείου, τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται ἤρεμον, ἁρμονικόν, φυσικόν, ποιητικόν, εἴτε εἶνε τῆς Κορώνης—τὸ ἀκρογιάλι, ὁ βράχος ὁ ὁμοιάζων μὲ ἄρκτον, ἡ κληματαριὰ μὲ τὴ χωριατοπούλα, τὸ καλύβι τῆς γρηᾶς, τὸ γέρικο πεῦκο, ὁ Νέδων, τὰ καΐκια τ' ἀπόβροχο – εἴτε εἶνε Ἀθηναϊκῆς καὶ Φαληρικῆς ἀπόψεως. Ἐν ἰδιαίτερον σημεῖον τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐξαρθῇ εἴτε ἡ ἐπιτυχὴς ἐπίδοσις εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰκονογραφίαν. Ὁ Προφήτης Ἠλίας, ὁ Ἑσπερινός, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου ἀποδίδουν μίαν μυστικοπάθειαν ἡ ὁποία εὑρίσκει συγγενὲς περιβάλλον τὴν γυναικείαν ψυχήν· καὶ ἡ κ Ταρσούλη εἶνε ἡ πρώτη Ἑλληνὶς ἡ ὁποία ἀνεζήτησε εἰς τοὺς ναοὺς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς καλλιτεχνικῆς της ψυχῆς. Ἐκ τῶν ἄλλων ἔργων της, τὸ Ἀγοροκόριτσο διακρίνεται διὰ τὴν ἐπιτυχῆ κίνησιν καὶ ἔκφρασιν.

Εἰς τὸν «Παρνασσὸν» διεδέχθη τὴν κ. Ταρσούλη ὁ κ. Ἀξελός, ὅστις καίτοι μὴ ἐπαγγελματικῶς ἀσκῶν τὴν τέχνην, εἶνε καλλιτέχνης ἄξιος πολλῆς προσοχῆς.

Ὁ κ. Ἀξελὸς ἐμφανίζεται μὲ 130 ἔργα ἀναγόμενα εἰς διάφορα εἴδη τῆς ζωγραφικῆς. Συνθέσεις. προσωπογραφίαι, τοπεῖα, θαλασσογραφίαι, ἐπιτραπέζια. Εἶνε μία παραγωγὴ γόνιμος, ἀλλὰ καὶ εὐσυνείδητος. Τὸ ποσὸν δὲν ἐξουδετερώνει τὸ ποιόν. Ἐλαιογραφίαι, ὑδατογραφίαι, σχέδια Μία ποικιλία θεμάτων, ἡ ὁποία καθιστᾷ ἐμφανέστερον τὸ ζωγραφικόν του τάλαντον, τὸ ὁποῖον εὐτυχῶς ἔμεινεν ἀνεπηρέαστον ἀπὸ κάθε ἐπικίνδυνον ἐπίδρασιν, ἥτις ἠδύνατο νὰ τὸ διαστρεβλώσῃ. Ὁ κ. Ἀξελὸς βλέπει μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του, ἀποδίδει ὅ,τι βλέπει χωρὶς νὰ τὸ παραφορτώνῃ ἢ νὰ τὸ ἐξιδανικεύῃ ἢ νὰ τὸ παραμορφώνῃ καὶ ἡ καλλιτεχνική του ἀντίληψις εἶνε τόσον λεπτὴ καὶ ἀκριβής, ὥστε νὰ δίδῃ μίαν ἐντύπωσιν εὐάρμοστον καὶ ἱκανοποιητικήν.

Ἑλκύει τὴν προσοχὴν τὸ Ναυπηγεῖον, ἀλλὰ καὶ ἡ κεφαλὴ κόρης, ὁ λουστράκος ἀλλὰ καὶ τὸ τράβηγμα τῆς ψαρόβαρκας, ἡ πλήρης νοσταλγικοῦ πόνου πρόσφυξις ἀλλὰ καὶ τὸ ἄπλωμα τῆς σταφίδος, ὁ καπνιστὴς καὶ ὁ ἐρημίτης, ἡ κόκκινη σκούφια καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τζαμιοῦ. Ἀνέφερα ἀντίθετα θέματα διὰ νὰ δείξω πόσον ἡ τέχνη τοῦ κ. Ἀξελοῦ ἔχει εὐρύτητα. Αἱ προσωπογραφίαι του ἔχουν ἔκφρασιν χωρὶς ν' ἀφί-

σταντται τῆς ὁμοιότητος —ἔχουν ἀκρίβειαν σχεδίου, χρωματισμὸν τὸν ἁρμόζοντα.

Τὰ ἔργα τοῦ κ. Ἀξελοῦ ἔχουν δύο ἐξαιρετικὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα δύσκολα συναντᾷ τις εἰς ἄλλους ζωγράφους. Ἔχουν κίνησιν καὶ ψυχολογίαν. Ὁ κ. Ἀξελὸς πρὸς τούτοις φαίνεται ἔχων δεξιότητα εἰς τὰς συνθέσεις —τὸ δυσκολώτερον εἶδος τῆς ζωγραφικῆς, συγκεντροῦν συνήθως καὶ τὰ ἄλλα εἴδη. Ἐπίσης ἰδιαιτέρως ἐπιτυγχάνει εἰς τὰς ὑδατογραφίας, ὅπως τὸ ὡραιότατον πορτραῖτο τῆς πεθαμένης κόρης του, τὸ ὁποῖον διέσωσε τὴν παρθενικὴν παιδικὴν ψυχήν της, τὸ νυχτερινό, τὸ ἐσωτερικὸν σιδηρουργείου, ἡ ποιητικωτάτη προσωπογραφία μιᾶς κυρίας, καὶ ἡ ἰδιότυπος φυσιογνωμία τῆς δ. Ταρσούλη ὡ, Ζιγκολέτ.

Εἰς τὴν αὐτὴν αἴθουσαν ὁ κ. Ἐπ. Θωμόπουλος, ὁ κατ' ἐξοχὴν ζωγράφος τῆς Πελοποννησιακῆς φύσεως, ἐξέθεσε μίαν σειρὰν ἔργων ἀποκλειστικῶς ὑπαίθρου. Καὶ ἐν τῷ συνόλῳ καὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις εἶνε δυνατός, ὁ Ἑλληνικώτερος τῶν τοπειογράφων μας. Τὰ ἔργα του γεμᾶτα ἀτμόσφαιραν Ἑλληνικήν. Παρουσιάζεται, μὲ τέχνην Ἀκαδημαϊκῆς αὐστηρότητας ὑπὸ μορφὴν νεωτεριστικήν, ἡ ἀγροτικὴ ζωὴ μὲ τὰς τόσον ποικίλας ἀλλὰ καὶ πλήρεις ζωῆς ἀπόψεις της, μὲ τὰ βουνὰ καὶ τοὺς κάμπους της, μὲ τοὺς χωρικούς της καὶ τὰ καταικίδια ζῷα, μὲ τὰ ἤθη τὰ ἁτλᾶ, ὅπως ἐπίσης τὰ ἀκρογιαλια μὲ μίαν θάλασσαν ποῦ φωνάζει πῶς εἶνε καὶ αὐτὴ Ἑλληνική. Ὁ ζωγράφος ἔζησε τὴ ζωὴ αὐτήν, τὴν ἠσθάνθη. Ἀνερριχήθη εἰς βουνά, εἰσῆλθεν εἰς χωρικόσπιστα, συνανεστράφη τοὺς κατοίκους. Ἔζησε τὴν ζωὴν εἰς τὸ ὕπαιθρον καὶ τὸ ἀπέδωσε ὅπως εἶνε, ὅπως τὸ εἶδε, μὲ ὅλην του τὴν μεγαλοπρέπειαν, τὴν σφριγηλότητα, μὲ μίαν ἀγνότητα ἐκφράσεως. Ἡ χωριατοπούλα θριαμβεύει εἰς τοὺς πίνακας του.

Ἐκ τῶν πινάκων του κυριαρχοῦν τὸ «Γιὰ τὸ παραγκῶνι» καὶ ἡ Θερίστρες τοῦ σανοῦ. Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ ἀγορασθῆ ὡρισμένως ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Πινακοθήκην. Καὶ ἀκολουθοῦν ἔπειτα ἡ Διαμάντω μὲ τὸν μοῦργο της, ἡ Χρυσάνθη, ἡ Ἄνοιξις, ὁ Φεβρουάριος, χαρακτηριστικώτατα εἰς ἀπόδοσιν.

★

Εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀκαδημίας μία καλλιτέχνις διφυής, ζωγράφος καὶ γλύπτρια ἐνεφάνισε διὰ πρώτην φορὰν συγκεντρωμένην μίαν ἐργασίαν συμπαθεστάτην, ἡ δεσποινὶς Ἀγγελικὴ Στεφάνου. Παρουσιάζει μίαν ἐξελικτικὴν πρόοδον ἀξιοσημείωτον. Οἱ πίνακες της, χωρὶς κανένα ἐκβιαστικὸν μέσον, εἰς ὃ κατεφεύγουν συνήθως ἕνεκα ἀδυναμίας μερικοὶ νεωτεριταί, ἀποδίδουν τὴν φύσιν μὲ μίαν ἀβρότητα, μὲ μίαν ἀκρίβειαν, μὲ μίαν διάθεσιν, προσιδιάζουσαν εἰς τὴν γυναικείαν ψυχήν. Ἡ ἀγροτικὴ ζωὴ καὶ ἡ θαλασσινὴ ἐμφανίζονται μὲ μίαν ἐσωτερικότητα, ἥτις ἀποτελεῖ καὶ τὴν μεγαλειτέραν ἐπιτυχίαν της.

Ἡ δ. Στεφάνου δὲν περιωρίσθη ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν. Περιῆλθε τὴν Μακεδονίαν, τὴν καλλιτεχνικῶς ἀνεκμετάλλευτον, καὶ τὰ τοπεῖά της τὰ Μακεδονικὰ εἶνε τὰ καλλίτερα. Ἡ λίμνη τοῦ Ὀστρόβου, τὸ Σόροβιτς, ὁ καταρράκτης τῶν Βοδενῶν. τὰ Καϊλάρια ἔχουν ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον. Δὲν ὑστερεῖ ὁ Ἀχελῶος, ἡ Κληματαριά, τὰ Τουρκάκια καὶ τὰ Γυφτόπουλα, τὸ λερκὶ βροχῆς, ἡ ἐπάνοδος ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τὸ Κεχριὲ τζαμί, ὁ Κοκ ιναρᾶς, Μετὰ τὴν καταιγίδα.

Ἐκ τῶν γλυπτικῶν ἔργων ἡ Περίεργη, ἡ Κλεοπάτρα καὶ ἡ Νύμφη δεικνύουν μίαν ἱκανοποιητικὴν ἐπίδοσιν καὶ εἰς τὴν πλαστικήν.

Κ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Εἰς τὸν κ. Α. Σῶχον ἀνετέθη ἡ κατασκευὴ προτομῶν τῶν Μεσολογγιτῶν ἀγωνιστῶν Χρήστου Καψάλη τοῦ ἀνατινάξαντος τὴν πυριτιδαποθήκην τοῦ Μεσολογγίου, τοῦ στρατηγοῦ Γεωργίου Κίτσου καὶ τοῦ φρουράρχου Μεσολογγίου κατὰ τὴν ἔξοδον Μήτρου Δεληγεώργη

— Ὁ Δῆμος Ἀθηναίων ἠγόρασε μέγα χάλκινον μνημεῖον τοῦ Γερμανοῦ γλύπτου Πέρουλ, παριστᾶνον τὴν πάλην τοῦ Θησέως μετὰ τῶν Κενταύρων, ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ὁποίων ἀπηλευθέρωσε τὴν Ἱπποδάμειαν, σύζυγον τοῦ βασιλέως τῶν Λαπίθων Πυριθίου. Τὸ ἄγαλμα εὑρίσκετο μέχρι τοῦδε εἰς μίαν πλατεῖαν τοῦ Μονάχου. Θὰ στηθῇ εἰς τὸν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Συντάγματος κῆπον τῶν Μουσῶν. Τὸ σύμπλεγμα ἔχει ὕψος τεσσάρων μέτρων, τὸ δὲ βάθρον του μαρμάρινον θὰ εἶνε ἐπίσης τεσσάρων μέτρων.

— Γενομένου διαγωνισμοῦ πρὸς ἀποστολὴν ὡς ὑποτρόφων εἰς Εὐρώπην ἐπέτυχον οἱ κ. κ. Γεωργιάδης εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ ὁ κ. Μαυρομαρᾶς εἰς τὴν γλυπτικήν.

— Συνεστήθη νέα ἐπιτροπὴ πρὸς ἀνέγερσιν Ἡρώου εἰς τὴν Ἁγίαν Λαύραν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μακ. Μητροπολίτου.

— Ἀπενεμήθη τὸ μετάλλιον στρατιωτικῆς ἀξίας εἰς τὸν ζωγράφον κ. Γ. Προκοπίου.

— Πρωτοβουλίᾳ τοῦ κ. Ματσούκα συνελέγησαν ἀπὸ δεκαετίας ἔρανοι διὰ τὴν κατασκευὴν ἀγάλματος τοῦ Ρήγα Φερραίου. Εἶνε ἤδη ἕτοιμον καὶ θὰ στηθῇ εἰς Βελεστῖνον. Τὸ βάθρον θὰ ἀποτελεσθῇ ἀπὸ λίθους συλλεχθησομένους ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος.

ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ

Εἰς ἑννέα ἀνῆλθον αἱ συναυλίαι τὰς ὁποίας ἔδωσε κατὰ τὴν λήξασαν περίοδον τὸ Ὠδεῖον Ἀθηνῶν. Ὁ διευθυντής της κ. Μπουτνίκωφ ἔδειξε μίαν προτίμησιν πρὸς τοὺς Ρώσσους συνθέτας, πρέπει δὲ νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι μᾶς ἐγνώρισε μίαν μουσικὴν πολὺ ἐνδιαφέρουσαν μὲ μίαν διεύθυνσιν εἰς τὰ ἔργα αὐτὰ πολὺ θερμήν, αἰσθητικήν. Ἡ Νύχτα στὸ φαλακρὸ βουνό, ὁ Χρυσὸς πετεινός, ὁ Ἄγγελος τῆς τρικυμίας, ὁ Μεσαίων ἐνεποίησαν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν. Διὰ πρώτην φορὰν ἐπίσης ἐπαίχθησαν ἓν μέρος τοῦ Βαλλενστάϊν τοῦ Δ' Indy καὶ ἡ Ἱσπανικὴ ραψωδία τοῦ Ραβὲλ μὲ μίαν νεωτεριστικὴν καὶ πρωτότυπον τεχνοτροπίαν.

Κατὰ τὰς συναυλίας αὐτὰς ἐτεφανίσθησαν τρεῖς πιανίσται, τὸ πρῶτον πρὸ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ, Ὁ Βαρδάσκυ, ὁ παγκοσμίου φήμης Ρῶσσος Σαπελνίκωφ, ὁ Ὠμπὲρ τοῦ Ὠδείου τῆς Γενεύης.

Οἱ δύο τελευταῖοι ἐφάμιλλοι εἰς τέχνην, ἀξιοθαύμαστοι. Ἐνδιαφέρουσα ἦτο καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Γερμανοῦ βιολιστοῦ Βεϊσγκέρμπερ.

Διὰ πρώτην φορὰν τὸ Ὠδεῖον Ἀθηνῶν ἀφιέρωσεν εἰδικὴν συναυλίαν δι' Ἑλληνικὰ ἔργα. Ἐξ συνθέται παρήλασαν, γνωσταὶ δὲ αἱ συνθέσεις, πλὴν δύο, τῶν «Θρησκευτικῶν ἐντυπώσεων» ἢ μᾶλλον εἰκόνων τοῦ κ Λαυράγκα καὶ τῆς Ἀρκαδικῆς Σουΐτας τοῦ κ. Σκλάβου. Μία συναυλία ἦτο τιμητικὴ ἐπὶ τῇ 100ετηρίδι τοῦ Βύρωνος, καθ' ἣν ἐπαίχθη καὶ ἀπηγγέλθη ὁ Μαμφρεδὸ εἰς μετάφρασιν ἀπαισίως μαλλιαρήν, ἡ δὲ τελευταία συναυλία ἦτο ἐπίδειξις τελειοφοίτων, ἐκ τῶν ὁποίων διεκρίθησαν ὁ κ. Σκαντζουράκης, αἱ δ. Κουρούκλη, Ἀσκητοπούλου, Κατσιφοῦ καὶ Παπαδοπούλου.

Ὁ ἀπολογισμὸς εἶναι ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὸς ἐν γένει καὶ εἰς ποσὸν ἐργασίας καὶ εἰς ποιόν.

—Ἀπὸ τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας συναυλίας δι' ὧν κατεκλύσθησαν ἐξ ἤχων τὰ ὦτα τῶν Ἀθηναίων φιλομούσων, ἀξίζει ἰδιαιτέρας μνείας μία τελειόφοιτος τοῦ Ὠδείου Βόλου, ἡ δεκαεξαέτις βιολίστρια Σοφία Ποιμενίδου. Τὸ παίξιμόν της ἀκριβές, ἐκφραστικόν, σταθερόν. Ἀνεδείχθη ἐφάμιλλος τῆς Σπέρι. Παίζει μὲ μεγάλην εὐχέρειαν, δεξιότητα καὶ αὐτοπεποίθησιν.

— Εἰς τὴν Χαλκίδα ἱδρύθη παράρτημα τοῦ Ἑλ Ὠδείου.

— Ἐνδιαφέρουσαι ὑπῆρξαν αἱ ἱστορικαὶ συναυλίαι τῆς ὑψιφώνου δεσποινίδος Κενταύρου— Οἰκονομίδου, διὰ πρώτην φορὰν διδόμεναι ἐν Ἑλλάδι Εἶχαν πολὺ ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῆς μουσικῆς τέχνης. Ἡ δ. Οἰκονομίδου εἶναι ἀξία παντὸς ἐπαίνου διὰ τὴν ὡραίαν ἐμπνευσιν.

— Κατὰ τὴν πρώτην συναυλίαν ἣν ἔδωσεν ἡ πρώτη διπλωματοῦχος τῆς ἅρπας δεσποινὶς Καίτη Πρωτοπαπᾶ (Χρυσοῦν ἀριστεῖον) ἔδειξε τὴν ἐξαιρετικὴν τέχνην της, ἐκτιμηθεῖσαν ἰδίως εἰς τὴν «Legende des Fees» καὶ τὰς «Reveries».

— Ἡ δ. Σ. Γεννάδη εἰς τὴν ἐτησίαν συναυλίαν της ἐπέδειξε καὶ τὰς καλλιτέρας μαθητρίας της, ἐκ τῶν ὁποίων ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ ἐπιτυχία τῶν δεσπ. Νταλιάνη Δούνια καὶ τοῦ κ. Μαρκοπούλου.

— Ὁ κ. Κ. Λάβδας ἔδωσε συναυλίαν ἥτις ἤρεσε πολύ. Ἔπαιξεν ὁ ἴδιος μὲ μεγάλην τέχνην ἐπὶ μανδολίνου, μετέσχον δὲ κουαρτέττο καὶ μικρὰ ὀρχήστρα, εἰς δὲ τὸ τραγοῦδι ἡ δ. Θεοφιλᾶ καὶ ὁ κ. Καλαμπούσης.

— Ἐξετιμήθη τὸ τάλαντον τῆς πιανιστρίας δεσπ. Ντόρας Σαμοΐλη εἰς συναυλίαν, ἣν ἔδωσε τῇ συμπράξει τοῦ κ. Καρατζᾶ Ἡ συμπαθὴς καλλιτέχνης διερμήνευσε μὲ δεξιοτεχνίαν δυσκόλους συνθέσεις παλαιῶν καὶ νεωτέρων μουσουργῶν.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Ὁ Ἀμερικανὸς ζωγράφος κ. Σουὰν ὅστις καὶ ἄλλοτε ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας ἔδειξε νέαν μορφὴν τοῦ καλλιτεχνικοῦ του ταλάντου—τὴν ὄρχησιν, εἰς ἣν ἀνεδείχθη μὲ τὸ πλαστικὸν εὔγραμμον σῶμα του ἀνώτερος καὶ τῶν συναδέλφων τοῦ ὡραίου φύλου. Οἱ χοροὶ συνωδεύοντο ὑπὸ ἀπαγγελίας. Αἱ στάσεις του ἀγαλματώδεις, αἱ κινήσεις του ρυθμικαί. Οἱ φωσφορισμοὶ τοῦ δάσους, οἱ νεκροὶ ἥρωες, ὁ Νάρκισσος, ὁ Αἰγυπτιακὸς μύθος, τὸ Ἰνδικὸν ἄσμα ἦσαν χοροὶ ποιητικοί, γραφικοί, παραστατικώτατα ἀποδοθέντες.

—Κατηρτίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπιτροπὴ τοπωνυμιῶν Ἀττικῆς πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ἱστορικοῦ λόγου τῆς ὀνομασίας τῶν ἐπαρχιῶν Ἀττικῆς. Μέλη ὡρίσθησαν οἱ κ. κ. Πεμεζᾶς (Λαύρας) νομαρχης, Γ. Σωτηρίου ἔφορος Βυζ. ἀρχαιοτήτων, Κ. Σωτηρίου τμηματάρχης ὑπουργείου Παιδείας Δ. Χατζόπουλος (Πεζοπόρος) δημοσιογράφος, Δ. Γρ. Καμπούρογλους.

— Ἀπέθανεν εἰς Δελφοὺς ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητὴς Πανεπιστημίου καὶ δραματικὸς συγγραφεὺς Κούκ, ὅστις ἐσχάτως ἔζη ποιμενικὴν ζωὴν ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ. Λάτρης τῆς Ἑλλ. φύσεως, εὐγενὴς ἰδεολόγος, ἠσθάνετο ἄδολον ἀγάπην πρὸς τὸν Ἑλλ. κόσμον, ἀρχαῖον καὶ σύγχρονον. Ἡρακλείων διαστάσεων μὲ λευκὴν γενειάδα καὶ μακρὰν κόμην, ἔφερε χωρικὴν ἐνδυμασίαν, ἐσκέπτετο δὲ νὰ ὀρύξῃ τὸν τάφον του ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Παρνασσοῦ.

—Ἀπέθανε μετὰ μακρὰν βασανιστικὴν νόσον ὁ καθηγητὴς τοῦ κλειδοκυμβάλου Λουδοβῖκος Βασενχόβεν, μετακληθεὶς ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν ἐκ Μονάχου. Καίτοι τυφλωθείς, ἐξηκολούθει διδάσκων κατ' οἶκον τοὺς μαθητάς του, ὧν πολλοὶ διεκρίθησαν διὰ τὴν τέχνην των.

— Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις ὁ Ἄγγλος ἀνταποκριτὴς τοῦ «Νταίλυ Μαίλ» Κάρολος Μπάτλερ. Ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἐθελοντὴς κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897, ἐκγυμνάσας ὡς πρώην ἀξιωματικὸς τμῆμα τῆς Λεγεῶνος τῶν Φιλελλήνων. Μετὰ τὸν πόλεμον ἐγκατεστάθη ὁριστικῶς ἐνταῦθα, γενόμενος ἀνταποκριτὴς διαφόρων ἐφημερίδων. Τῇ ἐνεργείᾳ του ἱδρύθη

ὁ Σύνδεσμος τοῦ ξένου τύπου. Ἔφερε τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος.

— Διωρίσθησαν καθηγηταὶ ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ ὁ κ. Κ. Λογοθέτης τῆς Ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας καὶ Π. Λορεντζάτος τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. φιλολογίας.

— Ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ του λόγῳ ὁ νέος καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς Χημείας κ. Μ. Στεφανίδης ὡμίλησε περὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ὡς φυσιοδίφου.

— Μετὰ τεσσαρακονταετῆ διαμονὴν ἐν Παρισίοις ἐνθα ἐδημοσιογράφησεν ὁ κ. Ἀριστείδης Παρθένης ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ary Renè d' Yvermont, ἦλθεν ὅπως ἐγκατασταθῇ ἐν Ἀθήναις. Ἡ «Πινακοθήκη» ἧς ἀπὸ ἐτῶν ὑπῆρξεν ὁ κ Παρθένης ἀγαπητὸς συνεργάτης χαίρει διὰ τὴν παλινόστησιν, καὶ διὰ τὸν διορισμόν του εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ τύπου ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν. ὅπου προώρισται πολυτίμους νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίας.

— Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Ζηκάκη προεκήρυξε διαγωνισμὸν πρὸς συγγραφὴν μυθιστορήματος μὲ πλήρη ἐλευθερίαν ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸ εἶδος, ἐκτάσεως 15—20 τυπ. φύλλων. Τὸ βραβεῖον ὡρίσθη εἰς 5000 δρ. καὶ προθεσμία ἀποστολῆς ἡ 15 Ὀκτωβρίου. Ἡ Κριτικὴ ἐπιτροπὴ ἀποτελέσθη ἐκ τῶν κ. κ. Νιρβάνα, Βουτυερίδου καὶ Γκόλφη. Ἀργότερον θὰ προκηρυχθῇ διαγωνισμὸς διηγήματος καὶ κατόπιν ποιητικός. Ἡ πρωτοβουλία τοῦ κ. Ζηκάκη εἶνε ἀξιέπαινος καὶ θὰ ηὔχετο κανεὶς νὰ μετάσχουν οἱ καλλίτεροι συγγραφεῖς ἵνα πραγματοποιηθῇ ὁ σκοπὸς τοῦ διαγωνισμοῦ.

— Ἐν Παρισίοις εἰς τὰς Συναυλίας Κολὸν ἐπαίχθησαν ἔργα τοῦ κ. Μ. Καλομοίρη. Τὸ πρόγραμμα περιελόμβανεν ἔργα ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Γκλαζούνωφ καὶ τοῦ Μπουργκὼ-Ντυκουντραῖ. Ἐκ τῶν συνθέσεων τοῦ κ. Καλομοίρη ἐπαίχθησαν ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας τὸ «Κομητῆρι στὴ βουνοπλαγιὰ» καὶ τὸ «Παληγῆρι» ἀπὸ τὴν «Συμφωνίαν τῆς Λεβέντιας», ἡ δὲ κ. Σπεράντσα Καλὸ ἐτραγούδησε δύο τραγούδια ἀπὸ τοὺς «Ἰάμβους καὶ Ἀναπαίστους». Τὰ ἔργα τοῦ κ Καλομοίρη ἔτυχον ἀρίστης ὑποδοχῆς, ἐμποιήσαντα ζωηρὰν ἐντύπωσιν.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Ὁ κ. Ἰ. Ἀργυρόπουλος ὡμίλησεν εἰς τὸν «Παρνασσὸν» περὶ τῆς Κασσιανῆς ὡς μοναχῆς καὶ ποιητρίας.

— Ἡ δ. Στ Μαρκέτου εἰς διάλεξιν γενομένην ἐν τῷ Λυκείῳ τῶν Ἑλληνίδων ἀνέπτυξε μὲ πολλὴν παρατηρητικότητα ἐνδιαφέρον παιδαγωγικὸν θέμα ἀφορῶν τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ. Ἡ ὁμιλήτρια ἐβασίσθη καὶ ἐπὶ ἰδίων παρατηρήσεων ἐπιτυχῶν.

— Ἐν σειρᾷ διαλέξεων ἃς ὠργάνωσεν ὁ Σύλλογος τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐθν. Τραπέζης, σχετικῶν πρὸς τὴν τέχνην ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διοργανωθείσης ἐν τῷ ἐντευκτηρίῳ ἐπιδείξεως ἔργων καλλιτεχνικῶν τῶν μελῶν αὐτοῦ, ὡμίλησαν οἱ κ. κ. Α. Σχορτσανίτης περὶ τέχνης, Ἄγγ. Τανάγρας περὶ τοῦ αἰσθήματος τοῦ καλοῦ, Δημ. Ι. Καλογεροπουλος περὶ νεοελληνικῆς τέχνης, Γεωρ. Πώπ περὶ τέχνης, ἐν σχέσει πρὸς τὰς Τραπεζικὰς ἐργασίας, Γ. Παρασκευόπουλος περὶ Ἀγειορητικῆς τέχνης καὶ Ἱππ. Καραβίας περὶ Αἰγυπτιακῆς.

ΘΕΑΤΡΑ

Εἰς καλλιτεχνικὴν ἑσπερίδα ἡ κ. Θεώνη Δρακοπούλου μετὰ τῶν μαθητριῶν της δεσπ. Μπεκιάρη. Κατσάνου καὶ Καλογεροπούλου, ἔπαιξαν λίαν ἐπιτυχῶς μέρος τῆς «Ἑλένης τῆς Σπάρτης» τοῦ Βεράρεν καὶ τὸ «Ὄνειρον Ἐαρινῆς πρωίας» τοῦ Δ'Ἀνούτσιο. Αἱ δεσπ. Κυδωνιάτου, Ξηροπαγάρου καὶ Καλλιανέση ἀπήγγειλαν.

— Αἱ παραστάσεις τοῦ θιάσου τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν συνεκέντρωσαν ἐκλεκτὸν κόσμον, τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ παρακολουθήσῃ ἔργα φιλολογικῆς ἀξίας. Ἐξ αὐτῶν ζωηρὰν ἐντύπωσιν ἐνεποίησε τὸ δρᾶμα τῶν Ντὲ Λόρντ καὶ Μπριὲ «Εἶνε Τρελλὸς» μεγάλου κοινωνικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ ἅμα ἐνδιαφέροντος. Πρωτηγωνίστησεν ὁ κ. Π. Καλογερῖκος, ἐνσαρκωθεὶς τὸν δύσκολον ρόλον τοῦ λογικοῦ τρελλοῦ μὲ τέχνην πολλὴν καὶ ψυχολογικὴν δύναμιν. Ἡ θέσις τοῦ ἔργου εἶνε ὅτι πρέπει νὰ εἰσακούεται ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ καὶ ὄχι τοῦ δικαστικοῦ περὶ φρενοπαθείας.

— Εἰς τὸ Λύκειον τοῦ κ. Κωνσταντινίδου ἐπαίχθη ἓν ἔμμετρον τρίπρακτον παραμυθόδραμα «Τὸ μαγεμένο ροδάνι» στηριζόμενον εἰς παράδοσιν περὶ μιᾶς γαλάζιας πέτρας ποῦ φέρει τὴν ὁμόνοιαν, ἥτις ἅμα χαθῇ χάνεται κι' αὐτή, γραφὲν ὑπὸ τῆς τελειοφοίτου τῆς φιλολογίας δεσπ. Ἀνδρομάχης Σιωσσίου. Ποιητικόν, μᾶλλον ἀφηγηματικόν, μὲ καλὴν σκηνικὴν οἰκονομίαν, θὰ ἔπρεπε μέ τινας ἐλαφρὰς τροποποιήσεις, συντομευομένων διαλόγων τινῶν, νὰ παρασταθῇ ἀπὸ σκηνῆς ὑπὸ καλοῦ θιάσου Πρωτότυπος ἡ ἐμφάνισις τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος μετὰ τῶν Μοιρῶν.

Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν «Πινακοθήκην»

ΤΑ ΕΛΛΗΝ. ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Πινακοθήκης» ἐστάλη ἡ ἑξῆς ἐπιστολή:

Φίλτατε κ. Διευθυντά,

Πρὸ ἡμερῶν ἀνέγνωσα εἰς ἓν ἀπὸ τὰ τελευταῖα φύλλα τῆς «Πινακοθήκης» ὅτι κάποιος κύριος ἔχει 350 Ἑλληνικὰ θεατρικὰ ἔργα καὶ ἕνας ἄλλος 400. Τί θὰ ἐλέγατε ἂν σᾶς ἔλεγα ὅτι ἔχω εἰς τὴν Βιβλιοθήκην μου 1124; Ἐκτὸς ἐκείνων, ποῦ ἔχω χαρίσῃ εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν θεατρικῶν συγγραφέων.

Μὲ πολλὴν ἀγάπην
Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΓ'.

1923 - 1924

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΓ'. ΕΤΟΥΣ

ΤΟΜΟΣ ΚΓ' 1923—1924

ΣΥΝΤΑΞΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ—ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ: Σπ. Δὲ Βιάζης.- Ἀθηνᾶ Γερμανοῦ.— Ν. Ι. Γιαννόπουλος. — Μαριέττα Γιαννοπούλου. - Χρ. Ἠλιόπουλος. — Δημ. Καρρᾶς.—Κλειρέτη Μαλάμου.—Α. Σταμούλης.—Ἀθηνᾶ Ταρσούλη. — Στ. Ἀγκάθης.— Ἀλιεύς.— Ἀμάραντος.—Δάφνης. - Δίκ.— Λόγιος.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Σελὶς

Ν. Ι. Γιαννοπούλου. Ὁ τάφος τοῦ Κύκνου 2, 30, 40
Παναγία ἡ Ὁδηγήτρια 8
Η. Η a l l. Ἡ προϊστορικὴ Ἑλλάς 11
Χ. Ἠλιοπούλου. Ἡρώδης Ἀττικὸς—Ἐκάλη 22

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σάρρα Μπερνάρ 31

ΘΕΑΤΡΑ

Δ. Ι. Καλογεροπούλου. Εἰς τὸ τηλέφωνον 21
Τὰ Ἀθηναϊκὰ θέατρα 34, 49
Κ. — Θεατρικὸν Λεξικὸν 59

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Δ. Κ. Αἱ δύο καλλιτέχνιδες 33
» Νέαι καλλιτέχνιδες 47
» Καλλιτεχνικαὶ ἐκθέσεις 19, 48, 66

ΠΕΖΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Δ. Καλογεροπούλου. Τὰ δύο δένδρα 45
Μαρ. Γιαννοπούλου. Βύρων – Ἑλλὰς 55

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ἀθ. Γερμανοῦ. Δὲν ἔχει 3
» » Ἀνάμνησις 34
Δ. Καρρᾶ. Τὸ χαμένο ἐλάφι 3
Κλ. Μαλάμου Λησμονιὰ 58
Ἀθηνᾶς Ταρσούλη. Τὸ πληγωμένο βουνὸ . . 9
Σπερ. Τώνη Μνσταγωγία 46

ΠΟΙΚΙΛΑ

Ἀλιεύς. — ***Ἀντιλαλοι*** . . . 4, 23, 41, 56
Δάφνις. Σημειώσεις . . . 10, 27, 42, 64
Δίκ Σκέψεις 9
» Χρονικὰ 6, 29, 60
Ρ. Ταγκὸρ — Σκέψεις 65
Κ. — Συναυλίαι 13
Γράμματα καὶ Τέχναι . . 16, 36, 51, 68
Ξένη πνευματικὴ κίνησις . . . 38
Μειδιάματα 41
Τὰ Ἑλλ. θεατρικὰ ἔργα . . 70

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Στ. Ἀγκάθης.—Τὸ Ἀριστεῖον γραμμάτων καὶ τεχνῶν. 62
Οἱ λόγιοι περὶ λογίων. 25
Σπ. Δε Βιάζη. — Ὁ Ὕμνος εἰς τὴν ἐλευθερίαν 37, 53
Κ. — Οἱ «Πεζοὶ ρυθμοί» . . . 46
Λόγιος. Ἡ «Ἕνωσις Λογοτεχνῶν». . . . 36
Ἡ Ἑκατονταετηρὶς τοῦ Βύρωνος. . . 65

Ἐν τῷ Ἐξωφύλλῳ: Ἀρχαιολογικὰ ἀγγέλματα . — Νέαι Ἐκδόσεις.— Τηλέφωνον.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Δ. Ἑλλὰς—Κρήτη. Τὸ τάμμα . . . 61
» » Ἡ Ἀνάπαυσις . . . 61
Α. Σώχου Ἀνδριὰς Π. Πατρῶν Γερμανοῦ . . . 1.
Εἰκὼν Νερατζιώτισσας . . . . . 8.
Ναὸς » 8
Τοιχογραφία ναοῦ . . . . . 9.
« » . . . . . 9.
Πόρτο — Ρίς 28
Αὐτόγραφον Σάρας Μπερνάρ . . . 33
Θάλεια Διπλαράκου 47
Φιλοθέη Καίσαρη 48

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πανηγυρικὸν τεῦχος ἐπὶ τῇ 30ετηρίδι τοῦ καθηγητοῦ τῆς φυσιολογίας κ. Ρήγα Νικολαΐδου. Μελέται συναδέλφων του καὶ ἐπιστημόνων μαθητῶν του, ἐν οἷς τοῦ κ. Λυρίτσα περὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τῇ γλυπτικῇ. Τιμὴ δρ. 100.

— Ὁ Ἐκδοτικὸς οἶκος Ζηκάκη ἐξακολουθεῖς τὰς φιλολογικὰς ἐκδόσεις, του, αἱ ὁποῖαι ὁλονὲν πολλαπλασιάζονται. Ἐξεδόθησαν ὑπ' αὐτοῦ οἱ ἑξῆς τόμοι.

«***Τραγούδια***» τοῦ Ἄϊνε, κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Ἀγγ. Δόξα.— «***Ἐρωτικὰ διηγήματα***» τοῦ Κατούλου Μαντές, δευτέρα σειρά.— «*Ὁ Πᾶν*» τοῦ Κωνστ. Χάμσουν, μετάφρασις Π. Νιρβάνα εἰς δευτέραν ἔκδοσιν. — «*Οἱ σύντροφοι*» τοῦ Γκόρκυ καὶ ἄλλα διηγήματα. — «***Τὸ πορτραῖτο τοῦ Δόριαν Γκρέϋ***» τοῦ Οὐάιλδ.— «***Ὁ Ἀντώνιος καὶ ἡ Κλεοπάτρα***» τοῦ Σαίξπηρ, κατὰ διασκευὴν τοῦ κ. Βέλμου.

Γκόρκυ. *Ὁ Βάνλος* μετάφρ. Γ. Σηνηριώτου—***Πόε. Μορέλλα*** καὶ ἄλλα φανταστικὰ διηγήματα διηγήματα. Μεταφρ. Σ. Ανεμώνα.

Λόγγου. *Δάφνης καὶ Χλόη* μεταφρ. Η. Βουτυερίδου —***Π. Ταγκοπούλου. Λουλούδια,*** *Ἔρωτες,* ***Ταξίδια.***—*Δ. Ζοκκίνου. Τὸ θέατρο τῆς ζωῆς.*

Ὁ αὐτὸς ἐκδότης ἤρχισε τὴν κατὰ τεύχη ἔκδοσιν ***Ἱστορίας τῆς Νεολληνικῆς Λογοτεχνίας*** ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων, ὑπὸ τοῦ κ. Βουτυερίδου γραφείσης.

— Ὑπὸ τοῦ Ἐκδοτικοῦ οἴκου Ἐλευθερουδάκη ἐξεδόθη τὸ «***Ἡμερολόγιον τοῦ Σατανᾶ***» μυθιστόρημα ἀπὸ τὰ δυνατώτερα τοῦ Ἀνδρέγιεφ, κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Κ. Τρικογλίδη. Εἶνε μία σάτυρα τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ὑποκρισίας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

— «*Ὁ ἀντάρτης*» τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ λογίου κ. Γ. Βρισιμιτζάκη. Μία φιλοσοφικὴ ἔρευνα καὶ ἀνάλυσις τῶν κοινωνικῶν συνηθειῶν καὶ θεσμῶν, ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀτομικότητος, ἡ δύναμις τοῦ ἀτόμου διὰ τὴν ἐλευθέραν ζωήν.

Ἐξαγνισμός, διήγημα τῆς Κερκυρσίας ποιητρίας κ. Εἰρήνης Δενδρινοῦ. Μὲ ψυχολογίαν ἐκτυλίσσονται τὰ ἐλαττώματα τῶν ἁπλοϊκῶν ἀνθρώπων, ἐγκληματούντων ἐνίοτε, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοοῦν.

Μὲς τὸ κλουβί Διήγημα Β. Κιτροπούλου. Μία ἱστορία ἀληθινὴ καὶ συγκινητική, ἁπλᾶ γραμμένη.

*

Mercure de France. Ὁ κ. Δ. Ἀστεριώτης δημοσιεύει τὴν τριμηνιαίαν νεοελληνικὴν ἐπιθεώρησιν του. Γράφει διὰ τὰ νέα ἔργα «Ἀνηὼ» τοῦ Χαζοπούλου, τὸν «Θρῆνον τῶν βωδιῶν» τοῦ κ. Βουτυρᾶ, τὰ «Πρωτοβρόχια» τοῦ κ. Φρέρη, τὴν «Ἰσαβέλλαν» τοῦ κ. Ξενοπούλου. Ποιεῖται ἐπίσης μνείαν τοῦ τελευταίου τεύχους τῆς «Πινακοθήκης» καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ δημοσιευθέντος ἔργου τοῦ κ. Καλογεροπούλου, διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ «une brillante fantaisie».

—Πολύτιμος ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, εἶνε ὁ ***Ὁδηγὸς*** τῶν ἀρχαίων, μεσαιωνικῶν καὶ νεωτέρων μνημείων τῶν Ἀθηνῶν, ὃν συνέταξεν ὁ κ. ***Ἀλ. Φιλαδελφεύς.*** Ὄχι μόνον εἶνε ἀπαραίτητος ὡς ὁδηγὸς εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τῶν μνημείων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀναγνωστικὸν διὰ τοὺς θέλοντας νὰ ἔχωσι γενικὴν ἰδέαν περὶ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἐπανέλαβε τὴν ἀπὸ τοῦ 1911 διακοπεῖσαν ἔκδοσιν τοῦ *Δελτίου* της ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γεν. γραμματέως της κ. Ἀλ. Φιλαδελφέως.

Περιέχει συνεργασίαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τῶν κ. κ. Κωνσταντοπούλου, Δυοβουνιώτου, Ξυγγοπούλου καὶ Φιλαδελφέως.

*

Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Δ. Π. Δημητράκου ἐξέδωκε δύο ἀξιανάγνωστα βιβλία. Τέσσαρα διηγήματα τοῦ ***Τουργκένιεφ*** ὧν προτάσσεται τὸ «***Τραγοῦδι τῆς ἀγάπης***» κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Π. Ζαφειροπούλου καὶ διασκευὴν τοῦ ἔργου τοῦ Τουντοῦζ «Ἡ τελευταία Σπαρτιᾶτις», διορθωθέντος ὑπὸ τοῦ ***κ. Δ. Δημητράκου*** καὶ ἐπωνομασθέντος «***Οἱ τελευταῖοι Βυζαντινοὶ πρίγκηπες***».

*

Ὁ κ. ***Σ. Σκίπης*** δύο νέους τόμους ἐξέδωκε ποιημάτων του. «***Τοὺς προσφυγικοὺς καημοὺς***» ἐμπνευσμένους ἀπὸ τὴν Μικρασιατικὴν τραγωδίαν, καὶ τὸ «***Προτοῦ ν' ἀράξωμε***», συλλογὴν περιλαμβάνουσαν ποιήματα γραφέντα κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Τὸν πρῶτον τόμον διακρίνει μία ποιητικὴ διάθεσις νοσταλγική, τὸν δεύτερον μία τάσις πρὸς ἀπόψεις ρεαλιστικὰς μᾶλλον. Εἰς ἀμφότερα ἐνυπάρχει ρυθμικὴ ἁρμονία, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν τόσῳ γόνιμον ἔμπνευσιν τοῦ συμπαθοῦς ποιητοῦ τοῦ «Ἀπολλωνίου ἄσματος».

*

«Ὁ *κριτὴς τῶν Κριτῶν* Ἀπάντησις πρὸς τὸν Γ. Γαρδίκαν, ὑπὸ ***Σ. Μενάρδου.***

Στέφανος. Ἐκλογαὶ ἀρχαίων ποιημάτων κατὰ μετάφρασιν ***Σ. Μενάρδου.*** Σκοπὸς τῶν ἐμμέτρων μεταφράσεων εἶνε νὰ κάμουν προσιτὰ εἰς εὐρὺν κύκλον τὰ ὡραιότερα σωζόμενα κείμενα ἀρχαίων ποιητῶν ἅτινα ὁ μεταφραστὴς κατώρθωσε νὰ ἀποδώσῃ εἰς δημοτικὴν μὲ δεξιότητα. Τοῦ βιβλίου προτάσσεται πρόλογος ὡς πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς μεταφράσεως καὶ διὰ τὴν γλωσσικὴν μορφὴν αὐτῆς.

*

Στὰ ὕδατα τῆς Στυγός. Φανατικὸς φυσιολάτρης, δεινὸς πεζοπόρος, ὀπαδὸς τοῦ κατὰ φύσιν ζῆν, θαυμαστὴς τῶν ἀρχαίων ὁ φωτοτύπης κ. ***Β. Παπαγιαννόπουλος*** ἐκθέτει τὰς ἐντυπώσεις του ἐξ ἐκδρομῆς εἰς τὸν ἱερὸν τόπον. Εἶνε μία ἁπλῆ ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐνδιαφέρουσα περιγραφή· μᾶς μεταφέρει εἰς τὰ ἄγνωστα διὰ τοὺς νεωτέρους ἀρχαῖα μέρη μὲ πλήρη γνῶσιν τῆς

ἱστορίας των. Τὸ ἔργον κοσμεῖται καὶ μὲ ὡραιοτάτας φωτοτυπίας.

★

Ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Παταμανώλη ἱδρύθη Ἀκαδημαϊκὴ βιβλιοθήκη, ὡς πρῶτον δ' ἔργον ἐξεδόθη σειρὰ διηγημάτων τοῦ κ. Δ. Βουτυρᾶ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Φῶς στὸ σκοτάδι*». Ὁ ἀνεξάντλητος διηγηματογράφος δίδει νέα δείγματα τῆς ἀφηγηματικῆς ἠθογραφίας, εἰς ἣν διακρίνεται.

★

Πανελλήνιος Εἰκονογραφημένη Βιβλιοθήκη *Ἰωάννας Ἀδριανοπούλου Στὸ βωμὸ τῆς Ἀγάπης*. Αἰσθητικὸ μυθιστόρημα, μὲ πρόλογον τοῦ κ. Τ. Χαιροπούλου. Εἶναι πρωτόλειον τὸ ὁποῖον δίδει πολλὰς ἐλπίδας μελλοντικῆς ἀναδείξεως

★

Ἀπὸ τὴν παλαιὰν ἐποχὴν τῶν σατυρικῶν ἡμερολογίων, διὰ πρώτην φορὰν ἐμφανίζεται ἄξιον λόγου γελοιογραφικόν, ὁ «*Σατανᾶς*» τῶν κ. κ. *Θ. Ζήρα* καὶ *Ν. Καστανάκη*. Ὕλη, γελοιογραφίαι, ὅλα χαριτωμένα, χαρακτηριστικά, εὔθυμα, μ' ἐξυπνάδα. Εἶναι μία ὄασις εἰς τὴν μονότονην φιλολογικὴν ζωήν.

★

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν Ἁπάντων τοῦ κ. *Γρ. Ξενοπούλου*, ἣν ἐκδίδει ὁ κ. Ἰω. Κολλᾶρος, ἐξεδόθη «*Ἡ Τρίμορφη γυναῖκα*» ὀγκῶδες Ἀθηναϊκὸν μυθιστόρημα, γραφὲν τῷ 1916. Συμπληρωθὲν ἀργότερα ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ «Ἔθνος». Ἡ ἡρωΐς εἶνε μία Ἀθηναία ἡ ὁποία εἰς τὴν πρὸ 25τίας πρωτεύουσαν θέλει νὰ ζῇ ὅπως ἐζοῦσε καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Εἰς τὸ μυθιστόρημα αὐτό, τὸ ὁποῖον θ' ἀναβιβασθῇ ὡς κινηματόδραμα εἰς τὸ Κυβέλειον, ὁ συγγραφεὺς παρουσιάζει τὰ γνωστὰ χαρίσματα τοῦ ἐλκυστικοῦ ὕφους, τῆς παραστιτικῆς παρατηρήσεως καὶ ἐνδιαφερούσης ἀφηγηματικότητος.

★

Εἰς μελέτην ἐνδιαφέρουσαν ὄχι μόνον τοὺς ἐπιστήμονας ὀφθαλμολόγους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ψυχολόγους ὁ διακεκριμένος ἐπιστήμων κ. *Σπήλιος Χαραμῆς* ἐκθέτει πρωτοτύπους παρατηρήσεις «*Περὶ τῶν ἐκ γενετῆς τυφλῶν*». Ἀφορῶσιν αὗται τυφλοὺς ἀναβλέψαντας μετὰ χειρουργικὴν ἐπέμβασιν καὶ τὰ παρατηρηθέντα ψυχολογικὰ καὶ φυσιολογικὰ φαινόμενα. Ὁ συγγραφεὺς δίδει μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν ἐξιδιασμένης ἱκανότητος τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξήγησιν τῶν φαινομένων τούτων, ἀναδεικνύμενος ἅμα καὶ ἐκλαϊκευτὴς τῆς ἐπιστήμης, ἄξιος διὰ τοῦτο ἰδιαιτέρας ἐκτιμήσεως.

★

Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἀθηνᾶ» ἐξέδωκε τρία νέα βιβλία. Τῆς κ. Ρόζας Ἰμβριώτου μελέτην περὶ τῆς «Γυναικὸς εἰς τὸ Βυζάντιον» τῆς ζωῆς της τῆς ἰδιωτικῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς, τοῦ κ. Δ. Βουτυρᾶ διηγήματα τὸν «Νέον Μωϋσῆν» καὶ ἄλλα καὶ ἕνα τόμον διηγημάτων τῶν «Νέων Διηγηματογράφων» τῆς τελευταίας δεκαπενταετίας, ὧν τινὲς σχεδὸν ἄγνωστοι. Μερικὰ ἐκ τῶν διηγημάτων αὐτῶν δεικνύουν ἱκανοποιητικὰς καὶ ἀξιεπαίνους προσπαθείας.

Η ΚΛΗΡΩΣΙΣ
ΤΟΥ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

Γίνεται γνωστὸν, ὅτι ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαρτίου 1924 γενήσονται αἱ ἐφεξῆς κληρώσεις τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Δανείου, ἤτοι:

Κλήρωσις	Ἰουν.	1922	τῇ	5	Μαρτ.	1924
»	Σ)βρίου	»	»	9	»	»
»	Δ)βρίου	»	»	11	»	»
»	Μαρτ.	1923	»	15	»	»
»	Ἰουν.	»	»	17	»	»
»	Σ)βρίου	»	»	20	»	»
»	Δ)βρίου	»	»	24	»	»

Καθ' ἑκάστην τῶν ἑπτὰ τούτων κληρώσεων οἱ λαχνοὶ ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

1	λαχνὸς	Χ	Δρ.	300,000	Δρ.	300,000
2	»	Χ	»	100,000	»	200,000
4	»	Χ	»	50,000	»	200,000
20	»	Χ	»	20,000	»	400,000
40	»	Χ	»	10,000	»	400,000
50	»	Χ	»	5,000	»	250,000
50	»	Χ	»	3,000	»	150,000
100	»	Χ	»	1,000	»	100,000
267	λαχνοὶ ἑκάστης κληρ.				Δρ.	2,000,000

Ἤτοι ἐν συνόλῳ 1936 λαχνοί, ἐν συνόλῳ δρχ. 14,000,000.

Δημοσιευθήτω διὰ τῶν λαβουσῶν ἔγγραφον ἐντολὴν ἐφημερίδων.

(*Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν*)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱδρυθεῖσα τῷ 1841

Μετοχικὸν κεφάλαιον	δρ.	20.000.000
Ἀποθεματικὸν . .	»	175 000.000
Καταθέσεις . . .	»	2,400,000.000

Ἔκδοσις ταπεζιτικῶν γραμματίων.—Προεξοφλήσεις. — Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρηματογράφων καὶ ἐμπορευμάτων. — Δάνεια ἐνυπόθηκα —Δάνεια πρὸς νομικὰ πρόσωπα καὶ γεωργούς —Ἀγορὰ καὶ πώλησις συναλλάγματος. Πιστωτικαὶ ἐπιστολαί. — Καταθέσεις ἐν ὄψει καὶ εἰς ἀνοικτὸν λ)σμόν.— Καταθέσεις ἔντοκοι. Ταμιευτήριον.—Ταμεῖον τίτλων πρὸς φύλαξιν.